

Afsluttende projektrapport

2011-07-10

Kalle Nielsen

Mobil informationskompetence

Bibliotekets hjælp og vejledning til netbaseret informationssøgning

skal sprede sig fra pc'en til mobile enheder.

Biblioteket vil blive stedet, der kan rådgive og hjælpe med informationssøgning

også på de nye mobilplatforme.

Langt flere borgere vil anvende mobilen som informationsværktøj

ikke kun som kommunikationsværktøj.

Udviklingsprojekt støttet af: Styrelsen for Bibliotek og Medier

Indsatsområde: Støtte til den danske videnstrategi.

Projektperiode: 1. juli 2009 - 30. juni 2011

Projektbiblioteker: Herning Bibliotekerne, Randers Bibliotek, Aalborg Bibliotekerne

Projektledelse: Randers Bibliotek

Projektleder: Kalle Nielsen

Styregruppe:

- Herning: Udviklingschef Sara Jørgensen
- Randers: Udviklingschef Hans Nielsen
- Aalborg: Udviklingschef Tina Bang Andersen

Projektgruppe:

- Herning: Dinna Andrup Madsen, Bodil Malthe
- Randers: Jesper Pedersen, Kasper Hagel Madsen
- Aalborg: Susanne Sloth Kristensen, Torben Fløjgaard Jakobsen

IT-support:

- Jesper Pedersen

Følgeforskning (Aalborg Universitet):

- Ann Bygholm, Professor
- Ulla Konnerup, Ph.d.-stipendiat

Indholdsfortegnelse:

[Projektresumé: "Lær mere om it og mobil..."](#)

[Udvalgte relaterede projekter](#)

[Om undervisning i mobiltelefoner](#)

[Anbefaling](#)

[Den samlede læringsressource](#)

[Målgruppe](#)

[Niveau](#)

[Spredning, integration, genbrug, remix](#)

[Indholdsramme: Hvilke emner skal dækkes?](#)

[ECDL's Introduktions-syllabi: EqualSkills og e-Citizen](#)

[Biblioteksspecifikke vejledningsbehov](#)

[Forslag til emnedækning](#)

[Forskelle på mobil- og pc-emnedækning?](#)

[Generelle krav til lærings-ressourcen](#)

[Læringsdesign: Materialet struktureres hvordan?](#)

[Lær mere om it metoden](#)

[Overordnet design af læringsressourcen](#)

[Lær mere om it metoden \(udvidet\)](#)

[Indholdskerne: Temaer og Lektioner \(og Infosider\)](#)

[Tema](#)

[Lektion](#)

[Infoside](#)

[Syntaks for navngivning af wiki-siderne](#)

[Virker den "udvidede" metode?](#)

[Reaktioner på 'Udvidet lær mere om it metode'](#)

[Læringsplatformen Moodle](#)

[Moodle og borgerdeltagelse 2.0](#)

[Design og layout på beta-installationen](#)

[Moodle mobile \(m-læring\)](#)

[huset.randersbib.dk - en problematisk placering!](#)

[Anbefaling: Trinvis udviklingsplan](#)

[Forslag til trinvis udviklingsplan](#)

[Om mobilguiden \(BMG\)](#)

[Underviserdel \(beskyttet\)](#)

[Brugerdel \(offentlig\)](#)

[Omfang](#)

[Elementer og status](#)

[Om pc-læringsrum med link til BMG](#)

[Supplerende lærings-koncepter](#)

[23.000 Ting](#)

[5 Ting](#)

[Mobiler i Hånden](#)

[Mobiler på Bordet](#)

[Intern kompetence-udvikling](#)

[Fælles personale-oplæg via eksterne videnpartnere](#)

[Andre idéer til læringsaktivering](#)

[Idé: Test handsonlektioner som intern workshop](#)

[Projektets borgerrettede vejledningsforløb](#)

[Udvalgte brugssituationer \(usecases\)](#)

[Usecase: Holdintroduktion til Facebook med mobil-element](#)

[Usecase: Holdintroduktion om Mobil / SMS](#)

[Usecase: Holdintroduktion om Google på mobilen](#)

[Usecase: AV-filer fra mobil til pc/net i Netværkstedet](#)

[Usecase: Ud af huset oplæg](#)

[Usecase: Borger/Personale hjemmefra \(hvor som helst fra\) \(x-emne\)](#)

[Usecase: Borger/Personale som sidemandsunderviser](#)

[Usecase: Undervise i delvist ukendt emne](#)

[Usecase: Søge i DDB efter open learn materiale | Integrere i andre sites](#)

[Projektmobiler](#)

[Følgforskning](#)

[Resultatpublicering / -formidling](#)

[Afsluttende konference](#)

[Bilag A: Wiki-lektionsside: Deltager](#)

[Bilag B: Wiki-lektionsside: Underviser](#)

[Bilag C: Mobilguidens beskyttede del](#)

Projektresumé: "**Lær mere om it og mobil...**"

Projektet *Mobil informationskompetence* var et eksplorativt udviklingsprojekt, der skulle undersøge mulighederne for, og gerne skabe, et åbent innovationsgrundlag for folkebibliotekernes fremtidige vejledning indenfor grundlæggende it- og mobilbrug, og er dermed en naturlig del af *Lær mere om it* netværkets aktivitetsramme.

Mobil-muligheder eksisterer i dag indenfor næsten ethvert tænkeligt web- og it-emne, og samspillet mellem faste pc'er; større mobile enheder som fx notebooks / netbooks / tablets; samt mobiltelefoner (mobiler) er allerede så fremskreden, at enhver tanke om parallelle vejlednings-strukturer i et dansk folkebibliotek i praksis er utænkeligt.

Projektet har tydeligt vist, at mobil-vejledning skal være en integreret del af bibliotekets undervisnings-organisation, og at der er et stort behov for en samlet, omfattende og neutral læringsressource til understøttelse af såvel intern som ekstern læring / vejledning.

Projektet har konstant udviklet i *praksis*-form, altså et "beta-projekt", og afleverer ved projektafslutning en fungerende social beta-vejledningsplatform, som dagligt bruges og udvikles af involveret praksis, og som allerede nu er åben for alle undervisere fra landets folkebiblioteker. Projektets forslag til læringsmodel afprøves i 2011 i praksis af det åbne spin-off projektet "*Lær mere om it og mobil på dit bibliotek*", som bruger såvel projektets læringsmodel som projektets Moodle-installation.

Projektet har via sin udforskende beta-form indhøstet førstehånds praksiserfaringer, som i samspil med bibliotekernes mangeårige praksiserfaringer indenfor it-vejledning, projektdeltagernes erfaringer fra tidligere læringsprojekter, og følgeforskernes læringsteoretiske viden og erfaringer - samlet danner basis for rapportens vurderinger og anbefalinger.

Projektet er koncept-fokuseret, og bidrager primært med et robust lærings- og vejledningskoncept realiseret i en åben social læringsplatform, som kan skalere, og beta-bruges i praksis:

1. af underviserne på danske folkebiblioteker som netværks- og undervisningsplatform,
 - ditto af undervisere i andre organisationer,
2. af bibliotekspersonale som lærings-/kompetenceplatform,
 - ditto af personale i andre organisationer,

3. af borgere som lærings-/kompetenceplatform.

Smartphone- og tablet-bølgens betydning må IKKE undervurderes.

De nye teknologier forandrer konstant hverdagen for utroligt mange mennesker og har et kæmpe potentiale i forhold til den it-svage gruppe på grund af især størrelsen (personlig, med alle vegne) og muligheden for at tilpasse mobilen med apps målrettet fx e-borger funktionerne. Smartphones fjerner afgjort ikke it-skellet, snarere tværtimod, men har til gengæld mulighed for at hæve bundniveauet betragteligt.

Set i et e-borger, forbruger og biblioteksbruger perspektiv, så er smartphones og tablets fremtidens "pc"

-

Det er afgørende at forstå dette.

Bibliotekerne indkøber sandsynligvis i disse år deres sidste undervisnings-pc'er...

Udvalgte relaterede projekter

Danskernes Digitale Bibliotek kalder på nationale løsninger, og bibliotekernes undervisningsområde er et af de oplagte emner at inddrage. Samfundsøkonomisk er der store besparelser (også for bibliotekerne) og store potentielle gevinster ved en fælles elæringsplatform, hvor borgerne kan lære de grundlæggende it-kompetencer for at kunne udnytte de lokale, nationale og globale it-ressourcer og services.

I forhold til visionen om Danmark som "vidensamfund" er sådanne grundlæggende it-kompetencer helt afgørende, herunder også borgerne kompetencer i at bruge kvalitets-ressourcer som fx bibliotekernes mange e-ressurser. Det er på tide at få samlet udviklings- og underviserkræfterne på en for bibliotekerne fælles elæringsplatform - og lade fremtidig udviklingsprojekter og praksis foregå der. Herunder et udvalg af projekter, som *Mobil informationskompetence* er relateret til.

1. **it-formidler.dk** (Lær mere om it netværket) (for bibliotekerne afløseren for bibteach.dk), som fokuserer på national udvikling og samling af åbne læringsressourcer til download og implementering i organisationers og underviseres praksis/vejledningsplatforme. Netværket uddanner desuden it-formidlere, udbreder et fælles it-pædagogisk koncept (Lær mere om it-metoden), samt sikrer ensartet design af fælles undervisningsmaterialer.
Mobil informationskompetence bakker 100% op om dette netværk, deltager i it-formidler.dk's redaktionsgruppe, og har bidraget til kontakt mellem netværkets ledelse (IT-og Telestyrelsen) og projektet *Etablering af bibliotekernes fælles E-læringsportal*.
Projektleder har undervejs i projektet gennemgået it-formidleruddannelsen, og med denne som udgangspunkt i samarbejde med projektgruppen udviklet den anbefalede '*Udvidede lær mere om it metode*', som bruges og videreudvikles i *Lær mere om it og mobil på dit bibliotek*.
2. **Etablering af bibliotekernes fælles E-læringsportal:**
projekter.bibliotekogmedier.dk/projekt/etablering-af-bibliotekernes-faelles-e-laeringsportal
Et nystartet samlende overbygningsprojekt som skal danne grundlaget for en fremtidig fælles elæringsportal for bibliotekerne.
Mobil informationskompetence bakker 100% op om dette projekt, og [har orienteret projektet om](#), at *Mobil informationskompetence* projektets indhold og ressourcer stilles til rådighed for *Fælles e-læringsportal* projektet.
Mobil informationskompetence har desuden [pich'et forslag om en fælles ABT-fond ansøgning](#) i regi af *Fælles e-læringsportal* projektet, samt formidlet samarbejdskontakt til IT-og Telestyrelsen (Lær mere om it netværket).
Endelig var projektet i fokus på konferencen i Kolding 15. juni 2011, hvor projektet både var præsenteret med oplæg, ligesom styregruppen for projektet udformede teksten til de fem fælles spørgsmål, der var rammen for eftermiddagens to-sporede dialogshops og fælles dialog. Sammenskrevne input fra dialogshops og fælles dialog er efterfølgende offentliggjort på konferencensitet bit.ly/kolding20110615
3. **Lær mere om it og mobil på dit bibliotek:**
projekter.bibliotekogmedier.dk/projekt/laer-mere-om-it-og-mobil-pa-dit-bibliotek
I [projektet](#) afprøver 14 biblioteker i praksis *Mobil informationskompetence* projektets platform og læringsmodel. Der eksperimenteres med en arbejdsdeling, hvor få biblioteker udarbejder

offentligt materiale til fælles brug i efterfølgende undervisningssæson - i praksis en prototype på en fælles elæringsplatform.

Fælles e-læringsportal projektet er orienteret om, at projektets indhold og ressourcer stilles til fuld rådighed for projektet.

4. **Digital læring i bibliotekerne:**

Fokuserede på av-teknikker til lokal udarbejdelse af læringsobjekter (som efterfølgende kan uploades til it-formidler og eller bruges lokalt).

5. **Projekter i biblioteksvæsenet med fokus på at udvide mulighederne for at tilgå og bruge bibliotekernes services også via mobile enheder:**

Fx *mobib.nu*, *biblioteksvagten.dk* og

BibMobil: www.silkeborgbibliotekerne.dk/om+bibliotekerne/projekter/bibmobil/model

6. **23 Ting, udpaanettet.dk, detnyeinternet.dk, "Digital undervisning", lommefilm.dk, Herskin-metoden, Lær mere om it metoden**, etc.:

En lang række projekter, firmaer, koncepter, der fokuserer på it-pædagogik / -didaktik - og brug/integration af it i undervisningen.

7. **netting.dk, nettimen.dk m.fl.:**

Eksisterende læringskoncepter på traditionelle cms-produkter. Disse er i praksis utænkelige som fremtidige praksisplatforme. Egenudviklede læringsplatforme hører fortiden til i en verden med globalt udviklede frie og gratis open source systemer, og fx *Moodle* er et klart bedre valg, da det er en læringsplatform, som udvikles målrettet med undervisning for øje.

Om undervisning i mobiltelefoner

Der er ingen *afgørende* forskel på at undervise i brug af mobil, i forhold til at undervise i brug af fx pc, notebook, netbook eller tablet.

Mobiler er blot:

- **Mere komplekse.** Mobiler indeholder flere enheder, fx (video)kameraer, kompas, gps, accellerometer etc. Det er for de fleste brugere nye ting at skulle forholde sig til, herunder vurdere relevans af. De fleste undervisningssituationer i disse år er derfor primært introducerende til de mange nye muligheder.
- **Mindre.** Dette forhold giver primært udfordringer i forhold til at vise mobilens grænseflade via projektor, som vi har vænnet os til at kunne ved pc.
Et dokumentkamera (afprøves i 2011 i spinoff-projektet *Lær mere om it og mobil på dit bibliotek*) er en glimrende løsning, og bør være en relevant investering for alle biblioteksvæsenere.

I praksis vil der dog være mange ad hoc undervisningssituationer hvor brug af dokumentkameraet ikke er muligt.

Der findes programmer, der gør det muligt, at vise en mobil grænseflade på en pc og betjene den via pc'en. Erfaringen pt er, at programmerne er for besværlige at have med at gøre - når målgruppen er en bred undervisergruppe eller frontpersonalet. Eksempler er:

Android: <http://code.google.com/p/androidscreeencast/>

Windows Mobile: <http://mymobiler.com/>

Den udvidede lær mere om it metode afhjælper problemet betragteligt med systemintroduktion via screencast's - lige som brug af nettets videosamlinger kan bruges i ad hoc situationer.

- **Andre operativsystemer.** Det er de færreste undervisere, der føler sig hjemme i alle

Windows, Mac og Linux ved pc-undervisning - og nu kommer der så andre mobil-/tablet operativsystemer til som Android, iOS, Symbian, Windows Phone, Meego, Bada, etc. For at gøre det hele lidt værre, så lægger mobilproducenterne ofte deres egen "skal" (egen tilpasning af operativsystemets grafiske grænseflade) på deres mobiler, så fx HTC Android-telefoner har forskellig grænseflade i forhold til fx en Samsung Android-telefon. Det gode er, at analytikere tror på en konsolidering, og at Android, iOS og Windows Phone i løbet af få år vil blive helt dominerende.

Men uanset disse forskelle, så er der ingen *afgørende* forskel på at undervise i mobil - det er stadigvæk blot noget it der skal undervises i - der er ingen grund til at stable to forskellige læringsmodeller på benene. *Lær mere om it metoden* kan udmærket bruges til mobil-undervisning - og især hvis den udvides til brug på web / læringsplatform.

Anbefaling

- Det er utænkeligt, at alt (front) bibliotekspersonale kan undervise kvalificeret i dagligdagens ad hoc situationer kun på baggrund af egen viden / kompetencer. Frontpersonalets succes med ad hoc undervisning er helt afhængig af relevant og tilstrækkelig webbaseret læringsmateriale, som kan bruges i situationen, uden at der kræves opdateret detailviden om mobiltelefonområdet.
- Til gengæld er biblioteket som organisation afhængig af at have enkelte specialister på området, som har det som en del af deres jobfunktion at udvælge og formidle relevant oversigtsinformation for de forskellige personalegrupper, herunder også undervisergruppen (selv om nogle af disse naturligt vil have bred og specialiseret mobilviden relateret til deres emne (ideelt set)).
Det vil i det hele taget være naturligt for bibliotekerne i de kommende år aktivt at lade enkelte personer udvikle teknologi-brobygger-funktioner - fx med udgangspunkt i "*technology steward*" begrebet, som er forholdsvis veldefineret i litteraturen.
- Undervisergruppen får også en central rolle, da den for det første bør inddrage mobilmulighederne i ethvert relevant undervisningsemne. Bibliotekets personale kan og bør have mulighed for at blive undervist på samme niveau som borgerne (samme undervisningsmateriale).
- **Der er ingen afgørende forskel på undervisning i pc, notebook, netbook, tablet og mobil.**
Den samme pædagogik kan anvendes, og det er oplagt at udvikle med udgangspunkt i '*Lær mere om it metoden*'.

Den samlede læringsressource

Bibliotekerne har en mangeårig praksiserfaring at bygge på, herunder flere års erfaringer i undervisning i sociale medier med sociale medier. Projektet byggede videre på - udviklede ud fra, og forsøgte løbende at blive integreret i - bibliotekernes daglige it-vejledningspraksis.

Projektet har arbejdet bottom up og eksplorativt med udgangspunkt i bibliotekspraksis og idéer opstået undervejs i projektet. En generaliserbar og skalerbar undervisningsmodel / læringsmodel er opnået, og slutresultatet er et resultat af, at projektet i hele projektperioden har fastholdt udviklingsfokus, med de ulemper det altid har i forhold til driftsafvikling undervejs. Det har været en hård og frustrerende proces for alle involverede - til gengæld leverer projektet et godt bud på en innovativ fælles blended læringsinstallation, der fungerer i praksis.

Projektet har vist, at det for den enkelte underviser, og derfor med garanti også for borgere, er nærmest umuligt at holde sig opdateret på området og umuligt i praksis at udnytte eksisterende forskellige frie lærings- og vejledningssider på nettet. Information om mobiler på web er meget fragmenteret og ofte pakket ind i nörd-jargon, salgs-røgslør og distraherende reklamer. Offentlige ressourcer som fx sider på lærmereomit.dk, borger.dk o.lign. er bedre, og kan i mange tilfælde linkes til som supplerende eller tilstrækkelig materiale. Ingen af disse gode offentlige sites tænker dog på nogen måde et underviser-felt ind i deres løsninger - ej heller en eksplicit it-pædagogisk metode.

Konklusionen på projektet er, at det er meningsfuldt at etablere en åben biblioteksdreven

læringsressource med neutralt indhold, herunder terminologi-forklaringer, opgaver, links m.m. Med udgangspunkt i udviklingserfaringer fra Randers Biblioteks åbne læringsplatform fastholdes foreløbigt, at udgangspunktet *i forhold til mobil-emner* bør samles i én læringsressource (mobilguide (BMG)), som kan trækkes på i forskellige læringsituationer uanset om man er borger, personale, underviser. BMG-rummet bør kombineres med en række læringsrum om x pc-relaterede emner som linker til mobilguiden mht. mobil-muligheder i relation til x-emnet.

I praksis er det umuligt at forestille sig mobil-ressourcen adskilt fra den platform som bibliotekerne bruger til anden vejledning - én læringsplatform for bibliotekernes brugerundervisning og personalelæring er nok!

Målgruppe

Den primære målgruppe for projektet var borgere med en nyere mobil - i praksis alle borgere, da adgang til mobilweb vurderes at være brugbart og en realistisk mulighed for næste alle borgere i løbet af ganske få år. Undervejs i projektet blev det klart, at kun en læringsressource, som omfattede både pc og mobil gav mening for praksisfeltet.

Målgruppen er derfor i praksis udvidet til borgere med en enhed (PC, note-/netbook, tablet, mobil etc.) med webadgang.

Læringsplatformen må nødvendigvis have undervisningsressourcer fra absolut begynderniveau til ønsket niveau - det er utænkeligt at operere fx kun med materiale for "let øvede" - der er tale om en grundopgave for folkebibliotekerne at vejlede *alle* borgere til at opnå adgang til fri samfundsinformation og frie biblioteksservices i praksis - man kan ikke nøjes med at vejlede fx mellemgruppen.

Niveau

Selv om der også stræbes efter rådgivning og hjælp til mobilens avancerede muligheder på i-søgningsområdet, så må læringsressourcen i praksis indeholde relevant indhold for alle borgere / personer uanset kompetenceniveau. Bibliotekerne arbejder med langvarige, nogle gange livslange, sociale læringsrelationer, og læringsressourcen kan i praksis kun fungere, hvis borgeren kan starte fra nul kendskab til emnet og lære til ønsket niveau.

Bibliotekerne vil normalt kun vejlede indtil basiskompetencer for at udnytte samfundets informationsressourcer, herunder deltage i normal kulturel aktivitet, bruge samfundsinformation, gøre brug af offentlige tjenester, samt være i stand til at deltage i tidens demokratiske processer.

I et 2011-perspektiv omfatter opgaven derfor stort set alle borgere - enten vedrørende opøvelse af basiskompetencer eller formidling af nye services og teknologier.

Spredning, integration, genbrug, remix

Copyright:

- Alle offentlige undervisningsvideoer med personer i stilles til rådighed via en CC Navngivelse-IkkeKommerciel-IngenBearbejdelse 3.0
- Alt andet offentligt undervisningsmateriale - med undtagelse af: alle offentlige undervisningsvideoer med personer i - stilles til rådighed via en: CC Navngivelse-DelPåSammeVilkår 3.0

Efterhånden som nyt materiale udarbejdet efter den foreslåede *Udvidede lær mere om it metode* bliver tilgængelig på installationen - i praksis i andet halvår 2011 - stilles det til rådighed via it-formidler.dk via links til det offentlige materiale.

I forhold til det strategiske projekt "*Etablering af bibliotekernes fælles e-læringsportal*", er alt projektmateriale, alle ressourcer og alle aktiviteter tilbudt projektet i flere omgange, herunder er kontakt til mulige strategiske samarbejdspartnere videregivet - da en fælles social underviser- og elæringsplatform er et 2011/2012 mål, som overskygger, og bør overskygge, alt andet.

Indholdsramme: Hvilke emner skal dækkes?

I projektet er det forsøgt at afdække mobilens muligheder i forhold til informationsøgning og informationsformidling. Undervejs i projektet stod det dog klart, at den teknologiske udvikling på mobilområdet har betydet, at en sådan afdækning vil være meningsløs. Moderne mobiler er små internetopkoblede pc'er og med deres mange indbyggede sensorer, der konstant programmeres op imod på nyskabende vis, så er det meget svært at se hvad en mobil i relation til informationsøgning og medieformidling ikke kan bruges til.

Indholdsrammen for folkebibliotekernes egen it- og mobilvejledning bør af opdaterings- og ressourcehensyn være bestemt af den til enhver tid værende praksis. En praksis, der igen bestemmes af de skiftende behov for it- og mobil-kompetencer, som biblioteksbrugerne har for at få adgang til samfundets informationsressourcer, bruge det offentlige tjenester, og få adgang til nettets informations- og deltagelsesressourcer - ofte bredt omtalt som "literacy-kompetencer".

Desuden har folkebibliotekerne en praksis-bestemt særlig vejledningsforpligtelse i forhold til kompetencer, som er nødvendige for at finde, søge i, vurdere og bruge informationsressourcer - ofte bredt omtalt som "informationskompetencer".

Anbefaling:

Bibliotekerne bør koble sig op på eksisterende nationale / internationale anerkendte praksisser, versionere og tilpasse disse til lokal kontekst og justere efterhånden som de nationale / internationale praksisfelter udvikles. Det er en realistisk tilgang, som gør det muligt at bruge, versionere, tilpasse og lave fantastiske praksisresultater med meget få ressourcer. Når man kobler sig op på de største og frie best practice praksisfelter, får man ganske gratis leveret den udvikling, som bibliotekerne på ingen måde har hverken ressourcer eller praksistradition for at kunne levere på brugerundervisningsområdet.

Det kunne være fantastisk, hvis folkebibliotekerne i højere grad meldte sig ind i kampen for et frit open learn samfund - men det ligger klart udenfor projektets rammer at bruge flere tegn på end nu gjort...

Indholdsmæssigt vil det kunne hæve bibliotekernes it- og mobilvejledning ganske betragteligt, hvis alle biblioteker som minimum kunne levere vejledning omfattende:

ECDL's Introduktions-syllabi: EqualSkills og e-Citizen

På pc/internet-området er der allerede et veletableret og velafprøvet internationalt koncept, som folkebibliotekerne kan tage udgangspunkt i, nemlig *European Computer Driving Licence* (ECDL).

ECDL har to "introduktions-programmer", *EqualSkills* og *e-Citizen*,

der omfatter deciderede grundkompetencer for samfundsborgere. Begge programmets indholdsbeskrivelser kan være reference-dokumenter i forhold til at afgrænse en minimums indholdsramme, naturligvis reduceret/tilpasset til folkebiblioteksbehov - og versioneret så både pc- og mobilområdet sikres dækket.

- **ECDL:** www.ecdl.org
 - Introduktionsprogrammerne: www.ecdl.org/programmes/index.jsp?p=102&n=2227
 - **EqualSkills:** www.ecdl.org/programmes/index.jsp?p=2227&n=115
 - **e-Citizen:** www.ecdl.org/programmes/index.jsp?p=2227&n=114
- Dansk IT er dansk ECDL-repræsentant, og står for alt vedrørende materiale- og testcentre-godkendelse. Der er pt. ikke dynamisk opdateret, godkendt, fri og gratis dansk vejledningsmateriale i forhold til EqualSkills eller e-Citizen introduktions-programmerne. Dansk IT har tidligere i relation til "Lær mere om it"-netværket oversat e-Citizen programmet til dansk og planlagt borger-introduktioner heri, men materialet var pr. 2011-04-20 ikke længere at finde på dit.dk

Der er indholdsmæssigt et stort overlap mellem de to introduktionsprogrammer ved sammenligning af deres syllabi. I relation til *Mobil informationskompetence* er de to introduktionsprogrammets syllabi forsøgt slået sammen (stort overlap), og den fortsatte integration i læringrummene sker pt med udgangspunkt i en udvikler-ressource i metode og

udviklerrummet. Målet er pt at integrere den samlede syllabus i læringsrum-kategorien *PC og internet for begyndere* (med link til supplerende mobilguide-materialer).

Biblioteksspecifikke vejledningsbehov

Folkebibliotekerne har en række lovbestemte opgaver, som medfører udvidede undervisningsbehov i forhold til borgernes literacy-kompetencer - herunder et par væsentlige klip fra gældende bibliotekslov.

"§ 1. Folkebibliotekernes formål er at fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet ved at stille bøger, tidsskrifter, lydbøger og andre egnede materialer til rådighed såsom musikbærende materialer og elektroniske informationsressourcer, herunder internet og multimedier.

Stk. 2. Folkebibliotekerne skal bestræbe sig på at stille videogrammer til rådighed.

Stk. 3. Folkebibliotekerne formidler kommunal og statslig information og information om samfundsforhold i øvrigt.

§ 2. Folkebibliotekernes formål opfyldes gennem kvalitet, alsidighed og aktualitet ved udvælgelse af det materiale, der stilles til rådighed. Ved udvælgelsen må alene disse kriterier, ikke de i materialet indeholdte religiøse, moralske eller politiske synspunkter, være afgørende.

§ 5. Folkebibliotekerne står til rådighed for enhver for benyttelse på stedet og for udlån af materialer. Forpligtelsen til udlån vedrører de materialer, der er nævnt i § 1, stk. 1.

Kilde: retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=120665 (2011-04-20)

I et globaliseret internetforbundet web2-samfund anno 2011 er rækkevidden af ovenstående lovbestemte opgave ganske enkelt enorm. Der er primært to store undervisningsrelaterede barrierer for løsningen af denne opgave:

1. Manglende baggrundskompetencer hos borgerne

Ofte vil borgerens it-kompetencer i dag være en konkret barriere for adgang til elektroniske informationsressourcer, herunder internet-baserede ressourcer / aktiviteter.

ECDL-introduktionsprogrammerne og Lær mere om it netværket dækker stort set dette kompetenceområde.

Specifikke biblioteksservices kan dog kræve baggrundskompetencer udover ovenstående, fx angående medie-afspillere og filhåndtering, som kan være centrale i bibliotekssammenhæng.

2. Informations-overload og manglende adgang til borgerens informationskanaler

Der er et stort behov for at formidle, at bibliotekerne introducerer til de mange primært internet-baserede informationsressourcer og ditto kulturelle aktivitets- og læringstilbud ('*stiller til rådighed og står til rådighed for benyttelse*'). Denne undervisningsopgave ligger ud over ECDL og Lær mere om it netværkets rammer, og er specifik for folkebibliotekerne.

Da denne udvidede informationsforpligtelse i praksis slet ikke kan løses på handson kompetence-niveau, vil der ofte for bibliotekernes undervisere blive tale om introduktioner til større emneområder med begrænset hands-on (ofte udvalgte eksemplariske ressourcer / services for emneområdet) - med et håb om, at borgernes it-baggrundskompetencer er tilstrækkelig til at de i praksis er selvhjulpne / kompetente e-borgere, der efterfølgende selv kan finde, bruge, lære yderligere services/funktioner.

Det er vigtigt at forstå forskellen på og relationen mellem disse to barrierer. Hvis bibliotekerne ikke kan vejlede brugerne til opnåelse af de nødvendige baggrundskompetencer, så kan de i praksis ikke løse deres ovennævnte lovbestemte formål.

Forslag til emnedækning

Bibliotekernes fælles it og mobil undervisning bør emnemæssigt udvikles som en del af dokumentationen på platformen - og bør udarbejdes systematisk-deduktivt i en stadig dialog med praksis.

Et generelt forslag kan være:

1. E-borger kompetencer

ECDL: EqualSkills

ECDL: e-Citizen

Udvalgte unikke mobil-emner ikke omfattet af ECDL's introduktionsprogrammer.

2. Bibliotekernes services

De enkelte services

+ nødvendige baggrundskompetencer, fx:

Medieafspillere

1. Bl.a. enhedssynkronisering, spillelister, etc.

ZIP-filer, filhåndtering etc.

Informationskompetence generelt

3. Udvalgte samfundskompetencer relateret til biblioteksloven

Web2-kompetencer (sociale medier)

RSS, nyhedsovervågning etc.

Deltagelses-kompetencer (skrift, billede, video, multimedia)

Forskelle på mobil- og pc-emnedækning?

Der er naturligvis stadig forskelle på pc- og mobil-emnerne, selv om der er et stort overlap.

Det anbefales at arbejde med et samlet "to-kolonne"-oversigtssystem, så det er nemmere løbende at vurdere, sikre og revidere hvilke emner der skal dækkes i henholdsvis pc- og mobilguide.

Generelle krav til lærings-ressourcen

En fælles beta-læringsplatform skal kunne bruges konstant - i år, næste år, i fremtiden - alt andet er ligegyldigt i forhold til en praksisplatform.

Minimums-driftsomkostninger skal være lave!

- Bibliotekerne kan ikke sætte deres brugerundervisning på standby i et par sæsoner pga. manglende projektmidler - og projektmidler er flygtige og usikre. Det har derfor hele vejen været afgørende at projektets beta-praksisplatform har meget lave minimums-driftsomkostninger, gerne så lave, at driftomkostningen pr. bibliotek er så lav, at den er uden betydning i praksis.
En Moodle platform kan altid geares ned til rene server- og datatrafik-omkostninger, samt minimale personaleomkostninger til installation af systemopdateringer. Kravet er i praksis en gratis og fri open source læringsplatform.

Praksis skal kunne skabe, vedligeholde og udvikle indholdet.

- Overalt i verden er det underviserne, der skaber, opdaterer og udvikler læringsobjekter på Moodle-installationer. Det kræver kompetente undervisere, der investeres i uddannelsesmæssigt efterhånden som den teknologiske udvikling forandrer den måde nutidens undervisning foregår på. Men blot en enkelt kompetent, og aktiv, underviser på fx hver tredje eller fjerde folkebibliotek er rigeligt til at skabe en tilstrækkelig stor praksisgruppe for materialeproduktion og platformsudvikling.

Praksis skal kunne bruge materialet i mange forskellige undervisningssituationer.

- Hvis praksis (underviserne) skal kunne bruge materialet, så skal underviserne have nem adgang, og materialet skal ligge i kendt format/design. Underviserne må forventes ofte at være lejlighedsbrugere af platformen, og login-krav bør derfor undgås om muligt. Materialet bør ligge i et veldokumenteret design (Lær mere om it metoden), og være "selvafviklende" (webbaseret med videooplæg og kontaktmulighed), da det i mange undervisningssituationer er utænkeligt, at underviseren har tid til at sætte sig ind i materialet i situationen (fx mange udlånsituationer, "Netværksted"-lignende situationer, o.lign) - og, i mange situationer vil den lærende være alene med materialet...!

Materialet skal kunne være udgangspunkt både for intern og ekstern læring.

- Da materialet skal dække brugere fra nul-kompetence til kompetent eborger og biblioteksbruger, så er der i praksis ingen kravforskelle til læringsmateriale til borgere og bibliotekspersonale generelt. Det er utopi at tro på, at front-personalet kan være opdateret på it-området (det kan ingen i dag) - men alle kan lære hvordan vi bruger veldokumenteret og "selvafviklende" vejledningsmateriale, så vi kan lære det nødvendige hurtigt i kontekst -

alene, sammen med brugeren, eller sammen med kollegaer.

Platformen skal kunne rumme og inspirere til fremtidig udvikling

- De fleste større organisationer og felter har brugt læringsplatforme de sidste 5-8 år - og bibliotekerne er helt ude af trit på dette punkt! En standard Moodle-installation indeholder langt flere funktioner for undervisere og borgere/personale, end bibliotekerne vil kunne håndtere at bruge i deres undervisning i starten. Det vil tage år at nærme sig et middelmådigt undervisningsniveau - til gengæld kan man facilitere processen ved at bruge en dedikeret platform fra start, så mulighederne hele tiden er synlige og kan bruges efterhånden som undviserne er klar til at afprøve dem.

Platformen skal understøtte udviklingen af praksisfællesskaber, technology-stewards etc.

- Undervisere, it-formidler uddannede, rum- og metodeudviklere, frivillige, "superbrugere" etc. skal kunne danne praksisfællesskaber på platformen - sagt med andre ord, det skal være en "social" platform - en moderne læringsplatform.

Platformen skal understøtte virtuel undervisning

- Fysisk undervisning annonceres der sandsynligvis bedst for via bibliotekernes lokale hjemmeside, foldere, pressemeddelelser og andre lokale kanaler, og skal naturligvis afvikles lokalt.

Men virtuel undervisning er hævet over kommuneskel, og det giver helt nye muligheder. Det er virtuelle introduktioner der er en fælles læringsplatforms naturlige "kursusaktivitet" - som naturligvis skal annonceres på platformen og evt. tilmelding skal foregå der - som en naturlig virtuel afdeling i Danskernes Digitale Bibliotek.

Projektmål: Læringsressource, der set fra borger- og personalesiden:

1. Giver viden og inspiration
2. Giver mulighed for at opbygge egne kompetencer via aktiv læring via egen mobil/pc.
3. Fungerer både i eventuel face-to-face vejledningssituation og via webadgang.
4. Giver mulighed for at stille spørgsmål og bidrage til ressourcen.

Projektmål: Læringsressource, der set fra undervisersiden:

1. Giver viden og inspiration
2. Giver mulighed for at opbygge egne kompetencer via aktiv læring via egen mobil/pc.
3. Fungerer både i eventuel face-to-face vejledningssituation og via webadgang.
4. Giver mulighed for at stille spørgsmål og bidrage til ressourcen.
5. Giver mulighed for kontakt til undervisere på tværs af organisationer.
6. Giver mulighed for webbaseret adgang til offentlige og beskyttede underviser-ressourcer.

Projektmål: Læringsressource, der set fra systemsiden:

1. Fra start udvikles webbaseret og i konstant offentlig beta.
2. Udvikles på gratis social open source dedikeret elæringsplatform, med hvad det medfører af gratis løbende og internationalt praksisdreven systemudvikling.

Læringsdesign: Materialet struktureres hvordan?

Hvad med 23 Ting 'Leg og lær' princippet?

23 Ting var en fantastisk ting på det rette tidspunkt. Men allerede undervejs var bibliotekerne klar over at platformen (blogs) ikke var optimal, og at der var store forståelses- og deltagelsesproblemer indbygget i konceptets *leg og lær princip*. Mange deltagere lærte derfor kun lidt og kunne kun bruge det lærte i kort tid. Blogindlæggene var typisk skruet sammen over en løs skabelon meget lig 'Lær mere om it' metoden med brugseksempler, principper, læs mere info, opgaver og ekstra ting, samt ofte suppleret med interne 1-2-3-vejledninger, som ofte på ingen måde var forståelsesorienterede. Blogformen var og er håbløs som elæringsplatform sammenlignet med de bedste gratis open source systemer i dag, fx Moodle, som ud af boksen indeholder stort set alle tænkelige og nødvendige redskaber til en visionær og udviklingsrettet fælles elæringsplatform.

Det som gjorde 23 Ting fantastisk var altså ikke konceptet, men at fællesskabet skabte et legitimt læringsmiljø, at vi jævnlige lærte noget sammen over en længere periode. Der blev skabt daglige læringsrum, som det var legitimt og muligt for alle at deltage i - og det legitime læringsfællesskab

gjorde det muligt for de fleste at lære nyt jævnlige på grund af webformen, hjulpet på vej af jævnlige forstyrrelser i form af mails og opfordringer til at være med til at lære (at lære).

Det er disse praksiserfaringer, som skal integreres i læringsmodellen på den fælles elæringsplatform - men absolut ikke selve 23 Ting konceptet.

Lær mere om it metoden

Lær mere om it netværket er et nationalt netværk / program, som emnemæssigt delvis dækker og delvis supplerer ECDL-introduktionsprogrammerne. Herunder især emner relateret til samfundsinformation (især materialer relateret til offentlig information, herunder offentlige online- / selvbetjenings-services).

Bibliotekerne er med i *Lær mere om it* netværket, og projektet *Mobil informationskompetence* har involveret sig i, og bakker fuldt op om, netværket og dets udvikling / udbredelse. Denne tætte samarbejds- og udviklingsrelation anbefales det at fortsætte med, inklusive bidrage aktivt til udvikling og øgede samarbejdsrelationer mellem netværkets deltagende organisationer.

- laermereomit.dk (hoved-site med tre indgange).
 1. laermereomit.dk/laer-selv-om-it (borgerrettede læringsressourcer).
 2. laermereomit.dk/vildupaaaitkursus (borgerrettet infoside om it-kurser).
 3. it-formidler.dk (undervisernes site, herunder materialer, fora, uddannelse, metode...).

Udfordring - tilpasse "Lær mere om it" konceptet

'Lær mere om it' netværket har sat et uddannelsesprogram i gang, hvor netværket uddanner såkaldte "it-formidlere" via 8-dages kurser betalt af netværket. På it-formidler kurserne bliver deltagerne undervist i "*Lær mere om it metoden*" - et it-pædagogisk koncept målrettet forståelsesorienteret tilstedeværelsesundervisning på baggrund af fast struktureret og meget veldokumenteret undervisningsmateriale.

På it-formidlerkurserne udarbejder deltagerne som del af undervisningen selv undervisningsmateriale. Undervisningsmaterialet uploades efterfølgende til materiale-sitet it-formidler.dk, som også indeholder materiale andre steder fra opbygget efter samme princip.

Det it-pædagogiske koncept, som der undervises i på it-formidler kurserne er oprindeligt udviklet til udrulning af fagsystemer i professionelle virksomheder, hvor deltagerne forventes at være almindeligt it-kompetente, kende fagterminologi og almindelige ikoner, samt have grundlæggende it-kompetencer.

It-konceptets forudsætninger er altså langt fra en folkebibliotekspraksis, hvor deltagerne ofte er it-svage, har ringe, forskellig, og forkert terminologi-forståelse - og hvor undervisningsmålet ofte både er at informere, inspirere, samt skabe både konkret læring og lyst til at lære mere, herunder lære at lære.

- **Infoside for Lær mere om it metoden**
it-formidler.dk/library/hjaelp-til-undervisning/laer-mere-om-it-metoden/laer-mere-om-it-metoden
- **Vejledning i planlægning af it-undervisning**
it-formidler.dk/library/hjaelp-til-undervisning/laer-mere-om-it-metoden/vejledning-web.pdf
- **Planlægning af it-undervisning - en uddybende publikation**
it-formidler.dk/library/hjaelp-til-undervisning/laer-mere-om-it-metoden/Netpublikation%20mma.pdf

Hvorfor bruge, og udvide, 'Lær mere om it metoden' trods metodens face-to-face orientering?

1. Fordi det er den "*bedste fælles referenceramme*" i de kommende år, med uddannede it-formidlere og sidemandsoplærte på næsten alle biblioteker.
2. Fordi konceptets svagheder er nemme at kompensere for på en elæringsplatform. På en elæringsplatform er det nemt at lave et univers af samlinkede handson-lektioner, så brugeren i situationen kan
 - a. læse om kompetence-forudsætninger og hvis disse mangler, så via link gå til nødvendigt undervisningsmateriale med det samme,
 - b. gense videoinstruktioner gentagne gange hvis emnets principper eller opgavens faser volder vanskeligheder,

- c. det er forholdsvist nemt at udvide metoden, fx med en online support-funktion, der sikrer, at deltagerne kan få kontakt til bibliotekspersonale, der underviser i emnet (eller frivillig hjælpegruppe indenfor det aktuelle emne / den aktuelle mobil).
3. Fordi metodens grundstruktur med fokus på forståelsesorienterede emneopdelte hands-on lektioner og fælles grundig underviser-dokumentation er et noget nær optimalt startgrundlag for en fælles læringsplatform for folkebibliotekernes undervisere. En fælles underviser- og elæringsplatform må nødvendigvis starte op på et meget struktureret grundlag, og derfra udvikle ekspertise og fælles referenceramme over nogle år (først derefter kan man tale om et egentligt "felt", som vil kunne håndtere en større kompleksitet og samtidig fastholde feltets didaktiske kerne).

Overordnet design af læringsressourcen

- **"Deltagere"**
 - Brugergruppe** (borgere og personale)
Slutbrugere. Mulighed for netværk - platformsrettigheder -etc. på sigt.
 - Undervisergruppe**
Fælles netværksrum - mulighed for emnenetværk - platformsrettigheder etc. på sigt.
 - Metode og rumudviklergruppe**
Ansvarlige for metode- og rumudvikling (tema- og lektionsudvikling). Udviklingsrum. Underviser-, interessant og ledelsessupport.
 - Systemadministratorer, Styregruppe, Interessenter, Partnere, Serverdrift, Konsulenter ...**
- **"Temaer"**
En pladsholder der samler nul, én eller flere Lektioner - kan indeholde andre temaer.
- **"Lektioner"**
En webbaseret Handson-lektion med materiale for brugere og undervisere.
- **Supplerende materiale og funktioner for Temaer og Lektioner**
 - "Infosider"** kan udvide Temaer og Lektioner med supplerende information, fx links, fakta, baggrund, tips, vurderinger etc.
 - "Ordbøger"** til forklaring af relateret terminologi.
 - "Support"** forskellige former for kontakt- og kommunikationsmulighed.
 - "Al det sjove derefter"** - moderne elæringsplatforme indeholder en lang række såvel personlige som sociale deltagelses- og læringsaktiviteter for registrerede brugere.

Lær mere om it metoden (udvidet)

Eller bare "*Udvidet lær mere om it metode*" er en udvikling som *Mobil informationskompetence* projektet bidrager med og beta-tester i spin-off projektet *Lær mere om it og mobil på dit bibliotek*. *Lær mere om it metoden* er målrettet klassisk tilstedeværelsesundervisning - en umulig tilgang for folkebibliotekerne, der har års udviklingsarbejde bag sig mod *blended learning* som kerne. Altså en praksis der opererer med såvel tilstedeværelsesundervisning som forskellige former for elæring - med den selvlærende og viderelærende borger/bruger som mål set i den enkeltes (livslange) læringsrelation med biblioteket.

Indholdskerne: Temaer og Lektioner (og Infosider)

Udviklingen af den udvidede lær mere om it metode i foråret 2011 betød, at alt tidligere lavet materiale i projektet skulle redesignes. Et afledt resultat har været at det grundlæggende læringsdesign er blevet strammet op, og nu kan beskrives med kendt terminologi fra *Lær mere om it metoden*. Nogle få nye begreber medvirker til et modulariseret robust koncept bestående af indkapslede læringsobjekter, der både kan stå alene og sammensættes til hvad der måtte ønskes.

Konceptet kan om ønsket nemt overføres til andre it-systemer, da det i sin nuværende grundform er ekstremt simpelt med fokus på modularisering og indkapsling. I denne første udviklingsfase indeholder konceptet kun elementer, som kan designes skabelonbaseret på webside-niveau (med fokus på wiki-brug for at facilitere flerbruger-aktivering fra start.).

Herunder en uddybende beskrivelse af "Temaer" og "Lektioner" - de to centrale typer læringsobjekter.

Tema

- *Et Tema skal* kunne stå alene (give mening) i forhold til slutbrugeren, uanset om dennes indgang til Temaet fx er en Google-søgning hjemmefra.
Et Tema har derfor altid en Intro-del.
- *Et Tema er* en webbaseret wiki-side (eller anden afgrænsning, fx (ofte) et læringsrum), der samler nul til mange Lektioner relateret til temaet.
- *Et Tema kan* indeholde Info-sider og andet supplerende materiale.
- *Et Tema kan* indeholde andre temaer fuldstændigt eller delvis/samlinket. Der arbejdes bevidst IKKE med begrebet undertemaer - et tema skal kunne stå alene uden afhængighedsforhold.

Lektion

- *En Lektion skal* kunne stå alene (give mening) i forhold til slutbrugeren, uanset om dennes indgang til Lektionen fx er en Google-søgning hjemmefra.
- *En Lektion er* i sin kerne (teoretiske minimumsform) en webbaseret Handson-lesson med dokumentation og udleveringsmateriale som beskrevet i Lær mere om it metoden, d.v.s. indeholder altså som minimum samme dokumentindhold.
 1. En Lektions borgerdel er i praktisk minimumsform suppleret med screencast eller lignende udover Navigationssteddel og eventuel Opgaveseddel.
Denne minimums-version er enten udtryk for en midlertidig nødløsning eller skyldes, at der ikke er relevante pointer/principper i Lektionen, som nødvendiggør en Historie-video.
- **En Lektion i *Den udvidede lær mere om it metode* består af disse elementer**
 1. **En Lektion wiki-side (sidenavn: LektionXxx)** (Borgerdelen)
[Se bilag A \(skabelonkopi\)](#).
Note: En ændring i forhold til normal tilstedeværelsesundervisning er, at oplægsdelene er placeret nederst/sidst. Placering er stadig usikker og kræver nogle praksis-evalueringer.
Udgangspunktet er, at brugere i praksis kun vil se historie-videoer, hvis de har problemer med at løse / forstå Navigationssteddel / Systemintroduktions-eksempel.
 - Titel (emne).
 - Introdel.
 - Eventuelt Tema-link.
 - Du lærer... (Evt. ordbogslink til centrale termer).
 - Forudsætninger... (Evt. link til forudsætningslektioner).
 - Navigationssteddel.
 - Systemintroduktion.
 - Screencast, skærmtegninger, etc. - normalt som video.
 - Opgaveseddel (eventuelt).
 - Tips og tricks og mere info (eventuelt / evt. som Infoside)
 - Historie som ét eller flere videooplæg (fri bedste rækkefølge).
 - P1 Problemstilling.
 - P2 Principper.
 - P3 Procedureoverblik.
 - Link til relateret Manusplus side (nedtonet)
 2. **En Manusplus wiki-side (sidenavn: ManusplusXxx)** (Underviserdelen)
[Se bilag B \(skabelon-kopi\)](#).
 - Titel (emne).
 - Manuskript
 - Ingen større ændringer - dog tilføjelse af en "Form-/stil note" kolonne.
 - Visualisering (fx billede eller integreret Google tegning).
 - Procedureoverblik (farvesymbolik gerne baggrund og skrift)
 3. **Eventuelt en eller flere Info wiki-sider: Infoside (sidenavn: YyXxXxInfo)**
Plus eventuelt andre supplerende ressourcer og aktiviteter.
Kan være linket til / fra såvel "ManusplusXxx" som "LektionXxx".

Infoside

Central del af kategorien "*Supplerende materiale og funktioner for Temaer og Lektioner*" i 2011 - kategorien kan udvides på mange måder senere via læringsplatformens indbyggede muligheder.

- *En infoside er en wiki-side (normalt) samlinket med enten et Tema eller en Lektion.*
- *En infoside kan indeholde alt som det vurderes relevant at berige enten et Tema eller en Lektion med.*

Syntaks for navngivning af wiki-siderne

Syntaksen for navngivning af læringsressourcens wiki-sider sikrer primært, at det for materiale- og rumudviklere er nemt at fastholde konsistens og overblik over wiki-ressourcerne.

Systemsidens navn skrives i ét ord i CamelCase stil uden æøå eller specialtegn.

Linkteksten skrives som normalt (a-å) uden specialtegn.

Fx: `[[SystemsideNavn | Linktekst æ ø og å er ok]]`

- `[[TemaXxXx | Linkteksten her]]` (Pladsholder = overordnet emne)
`[[TemaXxXxInfo | Linkteksten her]]` (Eventuelt)
- `[[LektionZzZz | Linkteksten her]]` (Borgerdel)
`[[LektionZzZzInfo | Linkteksten her]]` (Eventuelt)
`[[ManusplusZzZz | Linkteksten her]]` (Underviserdel)
`[[ManusplusZzZzInfo | Linkteksten her]]` (Eventuelt)

Virker den "udvidede" metode?

Vi ved ikke i skrivende stund om den foreslåede '*Udvidet lær mere om it metode*' virker efter hensigten. Metode-forslaget bygger primært på:

- '*Lær mere om it metoden*', som igen primært bygger på Herskins metode / it-pædagogik, som er afprøvet i rigtig mange organisationer og sammenhænge. Det er en simpel og robust it-pædagogik, som uden tvivl i mange tilfælde medfører det ønskede resultat for den lærende - nemlig en forståelsesorienteret it-læring, der faciliterer den lærendes it- og læringskompetence.

For undervisere "*virker*" metoden i den forstand, at det er en de facto metode vidt udbredt i såvel bibliotekerne, som stort set alle andre større organisationer og dermed mulige samarbejdspartnere i Danmark kender og kan relatere sig til.

- Den foreslåede webbaserede '*Udvidede lær mere om it metode*' ændrer i første omgang primært det tilgængelige deltager-materiale.

For det første erkender metoden, at webbaseret læring i dag ofte er mere specifik opgaverelateret og real life kontekstbundet end traditionel kursusafvikling baseret på tilstedeværelses-undervisning. Derfor opprioriteres emnebeskrivelse, forudsætningsbeskrivelse, 'Navigationseddel', samt 'Systemintroduktionen' i form af screencast-eksempler - og placeres øverst i borgerens materiale.

Dette bevirker uundgåeligt, at den forståelses-orienterede tilgang svækkes! Begrundelsen for at acceptere denne svækkelse er en tese om, at tidens 'dagligdagslæring' - fx YouTube videoer eller sidemandslæring er en tilstrækkelig, og foretrukket, dagligdags læring i utroligt mange situationer. Tesen er, at denne ændring i de fleste tilfælde bevirker hurtigere opgaveløsning / succes med egen læring, og vil være en populær form på web. Tesen er også, at det for mange vil være tilstrækkeligt at se et eksempel og følge navigationssedlen.

Vigtig afhængig tese er, at hvis læringsressourcen 'løser opgaven' så vender brugerne tilbage. At brugerne ikke altid ser historien og dermed ikke kommer igennem principforklaringen vurderes som sekundært i forhold til loyalitet. Lykkedes det ikke for brugerne at løse opgaven via Navigationseddel og Systemintroduktion, så er tesen, at de derefter scroller ned og ser historien, ekstra info etc.

Der er altså tale om en behovs- eller forudsætningsstyret tilgang i forhold til brug af de mere forståelsesgivende dele af metoden i modsætning til Lær mere om it metodens udgangspunkt - den proceskontrollerede tilstedeværelsesundervisning.

For det andet er det en tese, at Historien med fordel kan gengives på video fremfor kun i tilstedeværelses-kontekst. Muligheden for at spole, genspille og i det hele taget kunne bruge Historien i multi-kontekster gør denne tese til en nærmest evident antagelse. Det er klart, at videoelementet i praksis kun bliver standard, hvis bibliotekerne indkøber videokameraer og får lavet standardopstillinger, så det er nemt for personalet at optage og redigere multimediamateriale - men det er jo en generel udfordring...

Reaktioner på 'Udvidet lær mere om it metode'

- Metoden beta-testes i andet halvår i det åbne projekt '*Lær mere om it og mobil på dit bibliotek*'. Det er en væsentlig beta-test, hvor minimum 14 biblioteker formidler fire mobiltemaer med x lektioner, herunder afvikler minimum 3 tilstedeværelses-introduktioner på hvert bibliotek med udgangspunkt i materialet. Pt. er der ikke kommet ændringsforslag til metoden.
- Metoden er præsenteret via skabelon-udlevering og korte oplæg på konferencen "*Fælles strategi for bibliotekernes brugerundervisning*" 15. juni 2011 - uden forslag til ændring.
- Metoden er præsenteret for projektets følgeforskere - uden at det har medført ændringer.
- Metoden er desuden præsenteret for repræsentanter for Jyske Banks afdelinger for henholdsvis Kompetenceudvikling og Ledelsesudvikling juni 2011 på Jyske Banks initiativ. De bruger og kender Moodle platformen og Herskins metode internt, og vil sandsynligvis bruge '*Lær mere om it og mobil på dit bibliotek*'s temaer/lektioner i efteråret.
Vurderingen var: 'OK til metoden - overvej at flytte systemintroduktions-videoerne op som første element efter den indledende emne- og forudsætningstekst.'
- Metoden er ved projektafslutning kort præsenteret for lederen af Randers Kommunes Vitae afdeling.
Vurderingen var umiddelbart: 'OK til metoden - overvej at flytte systemintroduktions-videoerne op som første element efter den indledende emne- og forudsætningstekst.'

De enslydende forslag fra Jyske Bank og Randers Kommune er efterfølgende overvejet, materiale er gennemset på smartphone-skærm - og det er besluttet af fastholde placeringen med indledende tekst, Navigationsseddel, Systemintroduction. Begrundelsen for denne foreløbige beslutning er:

- For det første er Navigationssedlen klart det mest informative enkeltstående element i forhold til både forståelse og opgaveløsning.
- For det andet præsenterer en kort navigationsseddel sig udmærket i en smartphone's browser anno 2011.
- Endelig bliver systemintroduktionens screencast-video synlig i næsten alle testede tilfælde, når man 'scroller' navigationssedlen - pga. videoens placering umiddelbart under denne.

Læringsplatformen Moodle

Projektet har været at udvikle en åben underviser- og læringsplatform, brugbar både for borgere, kursister, personale og undervisere. Projektets ambition har været at udvikle en brugbar og fungerende beta-plattform, som kan danne udgangspunkt eller inspirationsgrundlag for skabelsen af en fælles elæringsplatform for folkebibliotekerne.

Det er afgørende i forhold til strategiske elæringsprojekter, at man vælger korrekt it-plattform. Systemer til styring af kurser og læringsforløb har i dag over 10 års international udviklings- og praksiserfaringer indbygget, og de udvikles konstant i forhold til tidens skiftende brugerkrav. Biblioteksprojekter, der vælger noget som helst andet end et dedikeret system til styring og afvikling af læringsforløb - de har for det første et meget stort forklaringsproblem - og desuden meget lille chance for at overleve og udvikle sig i et strategisk perspektiv.

Strategisk innovationspotentiale er indbygget i de store kursusstyringssystemer - de er *de facto* standarder for elæringsområdet, og bibliotekerne er ikke i nærheden af at have ressourcer eller personale til at opfinde, udvikle eller tilkøbe sig noget der blot er tilnærmelsesvis i samme klasse, som det der i dag kan hentes gratis fra de globale "*open learn*" fællesskaber.

"Moodle er et Course Management System (CMS), også kendt som et Learning Management System (LMS) eller et Virtual Learning Environment (VLE). Det er en gratis webapplikation lærere kan bruge til at opbygge effektive online læringsmiljøer i."

(<http://moodle.org> 2011-07-03)

Moodle er en visionær, social og meget fleksibelt læringsplatform til styring og afvikling af kurser/ gruppeprocesser i virtuelle kursusrum (i projektet kaldet læringsrum eller bare rum). Systemet er frit, gratis, open source - og kan installeres i mange forskellige it-miljøer. Moodle-udviklingen styres centralt af fuldtids-ansatte i et hovedkvarter i Australien, men mange virksomheder og universiteter bidrager til den centrale udvikling og vedligeholdelse. Systemet bruges af stort set alle former for undervisnings- og læringsorganisationer verden over - med store universiteter og andre store elæringsudbydere som de udviklingsdrivende.

Moodle er verdens absolut førende frie kursus-styringssystem, og har langt flere funktioner, end bibliotekerne vil være klar til at tage i brug i de kommende år. At bruge Moodle kræver, at tilknyttede undervisere ønsker at lære systemet og udvikle praksis i forhold til systemets rammebetingelser. Systemet er oplagt til brug for en fælles biblioteksplatform, og blot brugen af Moodle skaber potentialet for mange fremtidige udviklingsprojekter på tværs af organisatoriske og geografiske skel.

Lidt info-links:

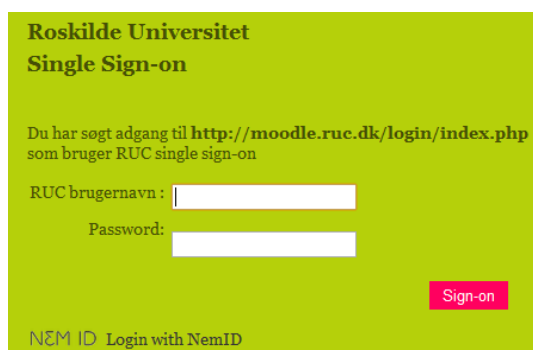
- <http://moodle.org/>
- <http://moodle.org/stats/>
- [http://docs.moodle.org/20/en/About Moodle](http://docs.moodle.org/20/en/About_Moodle)
- [http://docs.moodle.org/20/en/Main Page](http://docs.moodle.org/20/en/Main_Page)
- <http://docs.moodle.org/20/en/2.0>
- <http://www.moodlenews.com/> (Links, artikler og nyheder)
- <http://planet.moodle.org/> (rss strøm for udvalgte blogs m.m.)
- <http://moodle.org/mod/data/view.php?d=19> (Udvalgte Moodle relaterede artikler).

Moodle og borgerdeltagelse 2.0

Moodle er en web2-platform. Hvis borgeren logger på og tilmelder sig læringsrum, så åbnes der for en lang række nye lærings- og deltagelsesmuligheder. Projektet har fravalgt at bruge disse mange login-betingede muligheder af den simple grund, at dette bør startes op kontrolleret i "Fælles e-læringsportal"-projektet - eller lignende projekt.

Der er ikke behov for eksplorative projekter på deltagelsesområdet - det er bare om at komme *kontrolleret og systematisk* i gang med at lukke læringsrummene op for tilmelding, deltagelse, og ikke mindst registrering af læringsprogression - så snart fællesskabet er etableret og finansieringen er på plads.

Mulighederne er mange - men brugergruppen for en god biblioteks-læringsplatform tæller millioner af brugere - så det er afgørende at åbne kontrolleret og meget velovervejet op for de mange aktivitetsmuligheder for registrerede brugere. Det er helt afgørende først at få skabt sammenhængen mellem biblioteks-login og læringsplatform-login - det kan betale sig at vente til nationalt biblioteks-/ borger-login service er på plads.

The image shows a screenshot of the Roskilde University Single Sign-on page. The page has a green header with the text "Roskilde Universitet" and "Single Sign-on". Below the header, there is a message: "Du har søgt adgang til <http://moodle.ruc.dk/login/index.php> som bruger RUC single sign-on". There are two input fields: "RUC brugernavn:" and "Password:". A red "Sign-on" button is located at the bottom right of the form. At the bottom left, there is a link for "NEM ID Login with NemID".

(<https://signon.ruc.dk/login?service=http%3A%2F%2Fmoodle.ruc.dk%2Flogin%2Findex.php> (2011-07-03))
Evt. kan erfaringer fra universiteter der bruger Moodle genbruges, fx Aalborg Universitet, CBS, (RUC).

Design og layout på beta-installationen

Design og layout af Mobilguiden i projektet er blot foretaget nødtørftigt af projektleder via udformning af eget Moodle 1.9 theme, og ditto nye themes efter opgradering til Moodle 2 i marts-juni 2011.

Moodle 2.0 har et veldokumenteret og meget fleksibelt multi-theme system - det er udelukkende et spørgsmål om ressourcer at designe ønsket theme. Design / layout er et punkt, der i fx efterfølgende projekt / udviklingsfase vil kunne løfte læringsressourcen meget i et fælles projekt ved inddragelse af et webdesign-bureau eller inddragelse af intern frontend-udvikler.

- http://docs.moodle.org/dev/Themes_2.0
- Theme-eksempler:
<http://moodle.leedscitycollege.ac.uk/>
<http://www.moodlenews.com/2010/happy-friday-my-top-5-favorite-moodle-sites/>

Moodle mobile (m-læring)

Det er ikke nødvendigt selv at ofre ressourcer på mobilvisningsmuligheder i forhold til Moodle. Det er bedre blot at følge *Moodle for mobile* udviklingen - der er mange og stærke mobil-Moodle initiativer i spil - herunder nogle vigtige, som er tæt på at være i mål.

Infoside: http://docs.moodle.org/20/en/Mobile_Moodle_FAQ

- **Moodle hovedkvarterets egen udvikling af native apps**
Der er ingen tvivl om, at det er dette initiativ, der bliver fremtiden for alle med iPhones, Android, og tablets. Baseres på *Moodle mobile webservices* og udvikles i Moodle's centrale udviklingsafdeling, så sikkerheden er i orden. Via app-tilgangen er der fuld adgang til mobilens sensorer. http://docs.moodle.org/dev/Mobile_app
- **Support for mobil themes og udvidet browsergenkendelse** (måske i Moodle 2.1)
<http://moodle.org/mod/forum/discuss.php?d=162872>
Open University står for at få dette implementeret og det burde være nok at følge denne udvidelse, da den vil gøre det muligt automatisk at skifte til et mobilt standard-theme (som man så kan vælge at lave sin egen tilpassede child-version af. Kommer sandsynligvis til at fungere i 2011 som core-funktionalitet.
- **moodle2mobile** <http://moodle.org/mod/forum/discuss.php?d=152927>
Sammenlægning af to større tredjeparts-projekter, *moodbile* og *moodle4iphone*. En supplerende Moodle webservice baseret tilgang, som ser lovende ud.
- **Moodle mobil-themes målrettet moderne browsere**
Det oplagte åbne supplerende alternativ i stedet for native apps vejen. Flere initiativer i gang. huset.randersbib.dk har integreret tematet *myMobile* (en alpha-løsning...) og der er theme-skifter i mobilguiden. Se også relaterede initiativer herunder.
- **mtouch** <http://mtouch.pragmasql.com/>
En speciel løsning, hvor man logger ind på en service og så ser man pludselig sine Moodle ting i mobil-tilpasset version. Fungerer kun for kursusrum, hvor man er tilmeldt med deltagerrettigheder.
I praksis ikke en mulighed, men viser spændvidden af mobilvisningsmuligheder for Moodle-plattformen.

M-læring?

Udviklingen går utroligt hurtigt hvad angår mobilers visning og brug af websider. Det er dyrt at udvikle dedikeret m-læring, og et ideelt kompromis pt. skønnes at være at udvikle til pc/netbook på Moodle standard-temaer, som udmærket kan vise web-/videolektionerne på mobil, og så stort set omkostningsfrit bruge de kommende Moodle mobil-temaer og centralt udviklede mobil apps, som er under udvikling af Moodle-fællesskabet.

Moodle 2

Medio marts 2011 blev projektinstallationen opgraderet fra Moodle 1.9 til Moodle 2.0. Det var en længe ventet opgradering med en lang række nye funktioner og funktionsændringer, som stadig

mangler at blive udforsket / forstået. Moodle 2 er virkelig godt forberedt på mobil-, tablet- og web2 tiden, så det var afgørende for projektet at opgradere, selvom det har kostet timemæssigt pga. kendte opgraderingsproblemer. Moodle 2.1 er systemgrundlaget for spin-off projektet 'Lær mere om it og mobil på dit bibliotek' ved projektafslutning for Mobil informationskompetence projektet.

huset.randersbib.dk - en problematisk placering!

Det tidligere projekt '*E-læringsplatforme til informationsvejledning*' (Randers) introduerede elæringsrum på en Moodle-platform i folkebiblioteksregi. Projektets elæringsrum har siden været praksisgrundlag for dele af Randers Biblioteks brugerundervisning, og disse rum indgår nu som en del af projektets læringsressource. Indholdsmæssigt kan kun meget lidt af det eksisterende indhold i de pc-orienterede læringsrum genbruges, da alt indhold skal lægges om, så det følger den foreslåede '*Udvidet lær mere om it metode*', herunder skal der integreres nyt materiale fra it-formidler.dk

Moodle har været brugt af Randers Bibliotek i mange forskellige sammenhænge de sidste 3-4 år, og huset.randersbib.dk installationen bruges i dag både til projektets læringsrum, enkelte Randers-specifikke læringsrum, projektrum både for Randers projekter og flere samarbejdsprojekter, samt som et fleksibelt 'intranetnet' for Randers Bibliotek med en lang række personale og grupperum

Projektet leverer en åben beta underviser- og læringsplatform - men URL'en er problematisk: en åben biblioteksplatform skal have egen biblioteksneutrale URL.

Ligeledes er tidshorizonten for projektressourcen problematisk. Randers Bibliotek har på tovholder-niveau besluttet at flytte Randers Biblioteks arbejde med web-baseret undervisningsmateriale til en for bibliotekerne fælles platform og udvikle og bidrage der fremover.

Konkret betyder det, at læringsressourcerne på huset.randersbib.dk vil blive flyttet eller nedlagt senest medio 2012. Det er i skrivende stund uvist om projektet '*Etablering af bibliotekernes fælles E-læringsportal*' vil hoste eller overtage læringsressourcen når projektet '*Lær mere om it og mobil på dit bibliotek*' slutter 31/12 2011.

Et muligt alternativ er at søge strategisk finansiering for en selvstændig installation med interesserede biblioteker / andre organisationer - men i første omgang bakker projektet 100% op om '*Etablering af bibliotekernes fælles E-læringsportal*' projektet. Forhåbentligt er det klart, hvad dette nye samlende projekt står for, når fremtiden skal afgøres for huset.randersbib.dk rummene primo 2012.

Anbefaling: Trinvis udviklingsplan

Projektet og flere års beta-erfaringer fra Randers Bibliotek indikerer meget stærkt, at platformen i starten bør kunne bruges af undervisere og deltagere uden større systemforståelse eller påkrævet login. Det er fristende at åbne op for læringsplatformens mange funktioner målrettet registrerede brugere, men det forøger kompleksiteten voldsomt, ligesom systemadministrations- og supportomkostninger øges. Desuden er der en risiko for, at interesserede aktive undervisere stiller en masse brugeraktiviteter til rådighed, der ikke er basis for at vedligeholde.

En faseinddelt udviklingsplan, der langsomt og kontrolleret åbner for underviser- og deltagerrettigheder og dermed flere funktioner anbefales.

I starten bør læringsrummene derfor udvikles af en større eller mindre gruppe af ildsjæle (fx uddannede it-formidlere med system- og webkompetencer - gerne med hjælp og inspiration fra Moodle-fællesskabet i Danmark og udland). Deltagere (borgere/personale) bør i første omgang næppe opfordres til at oprette sig som brugere på platformen, før afledte vedligeholdelses- og supportomkostninger er analyseret, og der er fundet sikre teknologiske løsninger og sikre succes-situationer at starte med.

Forslag til trinvis udviklingsplan

0. Nuværende status

a. Installation

Driftes som en del af Randers Biblioteks Moodle 2 installation af bibliotekets it-afdeling.
Miljø: Windows server og mssql-database.

b. Bibliotekernes undervisere / lignende

Der er oprettet et åbent fælles underviserrum for bibliotekernes undervisere og ligesindede. Rummet fungerer samtidig som projektrum for projektet: Lær mere om it og mobil på dit bibliotek. Enkelte Randers-undervisere er stadig manuelt tilmeldt enkelte læringsrum (pga. aktuel undervisningsrelation til beskyttede materialer).

c. Metode- og rumudviklergruppe

Der er lavet et rum for aktive metode- og rumudviklere (herunder udvikling af skabelon til den brugte "Udvidede lær mere om it metode". Deltagerne i gruppen oprettes desuden som virtuel brugergruppe (cohort), som tilmeldes som rumansvarlig i aktive rum.

I projektperioden er *Lær mere om it og mobil på dit bibliotek's* projektgruppe del af metode- og rumudviklergruppen.

d. Borgere / Bibliotekspersonale

Installationen er åben for brugeroprettelse via email-godkendelse og dermed også for borgere. Dette skyldes Randers forhold, da installationen bruges til tilmelding til Randers kurser, samt til en lang række projektformål. Der er dog lukket for tilmelding til næsten alle læringsrum, så borgernes brugeroprettelsesmulighed er i praksis uden betydning pt.

1. Ultimo 2011, primo 2012

a. Installation

Det anbefales at alle fælles læringsrum og fælles underviserrum flyttes til selvstændig installation - alternativt, at læringsrummenes indhold overflyttes til eller integreres i anden for bibliotekerne fælles installation - gerne under "Fælles elæringsportal" projektet.

Afklares hvordan metadata kan leveres til Danskernes Digitale Bibliotek (projektkrav). Afklares hvordan sikker login via NemID / WAYF og krav relateret til persondatalov m.m. kan håndteres tilfredsstillende.

b. Bibliotekernes undervisere / lignende

Fælles underviserrum fortsætter og udbygges med relevante funktioner for undviserne.

Eventuel oprette undervisere som cohort-grupper, der kan tilmeldes rummene som deltagere, så fx simpel wiki- og fora-brug kan udnyttes af undviserne.

c. Metode- og rumudviklergruppe

Ingen ændring.

d. Borgere / Bibliotekspersonale

Hvis flyttet til selvstændig installation, så bør der udelukkende være manuel brugeroprettelse, så installationens info kan målrettes brug af platformen uden login i denne fase.

2. Opdeling i drift- og brugsoptimering

a. Installation

Driften bør optimeres, evt. ved udliciteret drift eller brug af konsulenter til server- og databaseoptimering, herunder optimering af alle installationsrelaterede Moodle indstillinger. Der bør lægges en plan for hvordan installationen kan skalere tilfredsstillende ved forskellige brugscenarier.

b. Bibliotekernes undervisere / lignende

Aktive undervisere bør have udvidede rettigheder i for dem relevante læringsrum, herunder deltage i det enkelte rums design og udviklingsplan.

c. Metode- og rumudviklergruppe

Sikre, at udviklingsdokumentation for de enkelte rum findes i beskyttede dele af rummene - tilgængelige for rummenes aktive undervisere med udvidede rettigheder.

d. **Borgere / Bibliotekspersonale**

Der bør laves udviklingsplan for hvordan der trinvist kan gives brugerne adgang til platformen som brugere, og hvilke funktioner, der trinvist skal gives adgang til / integreres i læringsrummene.

3. **Fungerende fuldskala installation**

a. **Installation**

Installeret i professionelt hosting-miljø med egen drift-, optimerings- og udviklingsgruppe.

b. **Bibliotekernes undervisere / lignende.**

Skal stadig kunne bruge installationen uden login. Aktive undervisergrupper tilmeldt læringsrum via udfoldet cohort-tilmelding skal have ansvaret for de enkelte rums udvikling indenfor metoderammen og i samarbejde med metode- og rumudviklergruppen.

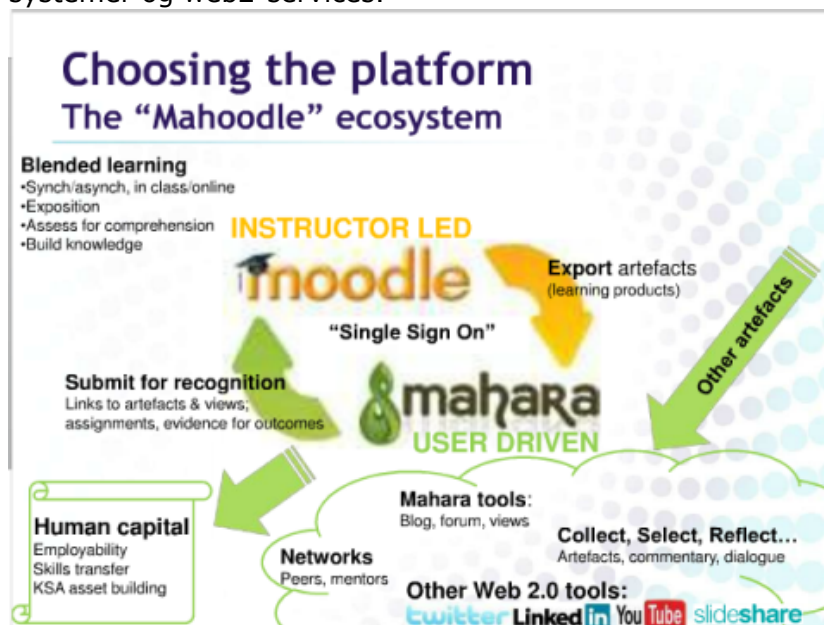
c. **Metode- og rumudviklergruppe**

I højere grad virke som superbrugere/support/inspiratorer for rummenes aktive undervisergrupper, samt frontudvikle, herunder indgå i udviklingsprojekter.

d. **Borgere / Bibliotekspersonale**

Kunne oprette sig som brugere via sikker login og bruge platformen som social livslang læringsplatform.

Empowerment-muligheder i form af specielle roller/rettigheder for borgere, som ønsker en "bidrags-, ambassadør-, underviser- eller facilitator"-rolle i et eller flere læringsrum. Der er mange virkeligt spændende innovationsmuligheder fra og med dette udviklingsniveau, som relaterer nationalpolitiske mål/begreber som fx 'vidensamfund' og 'livslang læring'. Moodle er en oplagt læringsplatform at koble med sociale portfolio-systemer og web2-services.

<http://www.slideshare.net/dpresant/career-portfolio-manitoba-eportfolio-for-employability>
(2011-06-30)

Om mobilguiden (BMG)

Mobilguide (BMG) (<http://bit.ly/mobilguide>) er et offentligt webbaseret Moodle-kursusrum, som fungerer som et åbent læringsrum med senere mulighed for brugerbidrag. Da der ikke er budgetteret med site-opbygning, er kursusrummet placeret på Randers Biblioteks Moodle-installation, som sammen med en række andre læringsrum på samme installation, plus en Blogger blog, udgør den samlede læringsressouce.

Projektet har været at udvikle en delvis e-læringsbaseret undervisningsmodel for mobil-relateret læring, der er direkte anvendelig for andre biblioteker.

Mobilguiden er det element i projektet, der har lidt mest under projektets langstrakte

udviklingsproces, og vil sandsynligvis først til efteråret afspejle projektets sene beslutning om omlægning til 'Udvidet lær mere om it metode'.

Mulighed for en '23 Ting' tilgang (legende, kollektive læringsstil i vanlig 23 Ting emnestruktur) via læringsressourcen har været forsøgt - dog udbygget, så kendte problemstillinger med 23 Ting modellen blev forsøgt afhjulpet (flere infosider, autolinkede ordbogsopslag, samt flere 'opgaver' med 1-2-3 karakter). Forår 2011 er denne løse 23 Ting tilgang dog opgivet til fordel for den standardiserede "Udvidet lær mere om it metode", som der arbejdes på helt at være overgået til i løbet af andet halvår 2011.

Projektet har i forhold til budgettet været ambitiøst og opgavetungt og med meget nyt for projektdeltagerne at lære undervejs. Projektet har taget udgangspunkt i bibliotekernes store erfaring og succes med vejledning i pc/internet, og produceret ud fra dette udgangspunkt. Altså en bottom up tilgang, hvor deltagerne har lavet ressourcer, links, og undervisningsmaterialer baseret på faktisk aktivitet med deltagelses- / samarbejds- og selvlæringsaspektet i baghovedet. En slags trial and error tilgang, der har bevirket et zig-zag lignende projektforløb, fordi både ny viden og nye praksiserfaringer konstant har ændret udviklingsplanerne.

Udvikling af læringsmaterialet viste sig i praksis mere vanskeligt end forventet. Den for de fleste af deltagerne nye webbaserede platform og Moodle 1.9's lidt gammeldags wiki vurderes at have været en reel barriere i projektperioden. Ligeledes en barriere, at udviklingsprocessen hvad angår elementer og disses indbyrdes relation har været holdt åben til hen i foråret 2011. Det har været en projektledelsesbeslutning, at opbygningen af en robust struktur skulle have forrang i forhold til produktion af enkelte læringsmaterialer - fordi ressourcen forhåbentligt skal bruges i praksis flere år frem, herunder skal kunne skalere til flere undervisere, ressourcer, opgaver, brugssituationer m.m.

Mobilguiden har samme levetid på huset.randersbib.dk som resten af læringsressourcen - d.v.s. at den forventes overflyttet til fælles installation eller nedlagt senest medio 2012.

Underviserdel (beskyttet)

[Se bilag C \(skærmdump af beskyttet del\).](#)

Ved projektafslutning indeholder BMG-rummet en beskyttet underviserdel med mange af projektets løbende tiltag og udviklingsinitiativer. Mobilguidens rumstruktur afviger stærkt fra den nu anbefalede trinvis udviklingsplan for den samlede læringsressource, men nuværende rumstruktur afspejler også nogle afprøvede udviklingsting undervejs, som netop har været en del af erfarings- og vurderingsgrundlaget for den anbefalede trinvis fælles udviklingsplan.

BMG-rummet er underviser-styret (med mulighed for at tillade forskellige former for bruger-aktivitet), og alle tilmeldte undervisere havde ved projektafslutning fulde underviser-rettigheder og adgang til skjulte ressourcer og aktiviteter (debatfora, wiki og filbiblioteker).

Beskyttede elementer der var i brug ved projektafslutning:

- Wiki: Til diverse fælles og biblioteksspecifikke oplysninger
- Filbibliotek med mulighed for undermapper.
- Debatfora om/for bl.a. opgaveforslag, debat om specifikke opgaver, erfaringer med specifikke mobil-modeller, udvikling af vejledningstiltag inkl. underviserressourcer og videndeling om afholdte vejledninger. Desuden var der fora for projektbibliotekernes mobilgrupper.

Brugerdel (offentlig)

BMG's offentlige brugerdel er en åben læringsressource, som ved projektafslutning fremover udbygges og vedligeholdes dels som en del af spin-off projektet '*Lær mere om it og mobil på dit bibliotek*' i 2011, dels som en del af Randers Biblioteks brugerundervisning - desuden er platformen åben for andre interesserede.

Der kan derfor skelnes mellem to væsensforskellige former for brug:

1. Udvikling/udbygning/vedligehold af BMG. Pt. typisk en projekt-funktion.
2. Læringsbrug af ressourcen i forskellige læringssituationer.
Borgere, personale inkl. undervisere. Åben for alle interesserede.

Omfang

- BMG er et praksisværktøj, der ideelt set skal understøtte det til enhver tid faktiske behov i forhold til bibliotekernes borgerundervisning i mobil / mobilweb, herunder nødvendig intern kompetenceudvikling. Omfanget er derfor dynamisk og praksis-reguleret.
 - En fordel ved denne dynamiske tilgang er, at kommende erfaringsbaserede mobil-spørgsmål, som det har været svært at undervise i, løbende kan oprettes info og opgaver til.

Elementer og status

- **Opslagsværk** (Moodle-glossary) (termer var i en periode autolinkede til opgaver/infosider m.m.).
- **Linksamling**. Mobiloptimerede såvel som ikke-optimerede websites.
- **Tema-indgang** (wiki-sider).
- **Lektions-indgang** (via wiki'ens tema-indgange).
- **Infosider** (eventuelle supplerende wiki-sider med ekstra info om temaer og lektioner).
- **Formular til forslag og kommentarer** (Gformular).
- **Oversigt over folkebibliotekernes kontaktpersoner og infosider for it-vejledning**
Godt værktøj til kommende projekt-/vejledningsudvikling. Udsendt infomail til folkebibliotekerne 6/9 2010, med link til Google formular. Indkomne data efterfølgende indtastet og offentliggjort i inforummet om bibliotekernes brugerundervisning. Arbejdet fortsætter i regi af projektet "*Lær mere om it og mobil på dit bibliotek*", og målet er en fuldstændig liste.
Bibliotekernes kontaktpersoner er orienteret om URL på oversigten, og om hvordan de fremover kan opdatere oplysningerne. URL: <http://huset.randersbib.dk/mod/wiki/view.php?pageid=1007>
For hvert bibliotek offentliggøres:
 1. *Kontaktperson for (mobil)(bruger)undervisning/vejledning.*
 2. *Infoside(r) om vejledningstilbud*

Om pc-læringsrum med link til BMG

Projektets forslag til samlet læringsressource omfatter, at bibliotekernes it- og mobil-undervisning praktiseres og udvikles som en samlet ressource - og med samme it-pædagogiske metodegrundlag.

Randers Bibliotek havde i forvejen en række Moodle læringsrum, som i forskelligt omfang blev brugt i bibliotekets it-undervisning. Læringsrummene var og er stadig meget forskellige i indhold og form, og er ikke målrettet 'Lær mere om it metoden', lige som der var mange Randers-specifikke henvisninger. Men de var en del af en fungerende praksis, hvilket var en betingelse for realistisk hurtig praksisintegrering.

De omtalte læringsrum blev stillet til fuld rådighed for projektet, herunder også for spinoff-projektet '*Lær mere om it og mobil på dit bibliotek*'. Da begge mobilprojekter eksplicit bakker fuldt op om '*Fælles elæringsportal*' projektet inkl. alle ressourcer, så er de tidligere Randers Bibliotek læringsrum omfattet af dette. Som del af projektet har Randers påbegyndt en standardisering af læringsrummenes struktur, inkl. standardiseret sidemenu-linkblok til mobilguiden, orientering af lokal undervisergruppe, flytning af Randers-specifikke ting etc.

Som en del af projektet (afgrænsning af emneindhold, minimumsimplementering af ECDL's introduktionsprogrammernes syllabi, omlægning til ramme for 'Udvidet lær mere om it metode'), så arbejdes der parallelt med omlægning og rekonstruktion af disse læringsrum, så de understøtter og indgår i projektets samlede beta-forslag til læringsmodel - herunder beta-forslag til fælles læringsplatform.

Et læringsrum er i praksis et '*Tema*' - altså en pladsholder for tema-intro, og eventuelle indeholdte Lektioner og Temaer - målrettet pc, og hvis det er relevant links der til relateret undervisningsmateriale i mobilguiden. Læringsrummenes design skal understøtte, at brugerne selv kan gå fra pc-temaer / -lektioner til læring om relateret mobilbrug - og naturligvis også gerne omvendt.

Supplerende lærings-koncepter

Undervejs er i mindre omfang, forskelligt fra bibliotek til bibliotek, testet forskellige supplerende læringskoncepter. Der er tale om simple supplerende læringstiltag, som kan betragtes som en del af undervisernes værktøjskasse, uanset om vi taler intern eller ekstern læring. Herunder kort beskrivelse af udvalgte koncepter.

23.000 Ting

23.000 Ting er et koncept der afprøves i Randers, og som viderefører *23 Ting* konceptet i en organisation. Der er tale om en intra-organisatorisk personale-kanal, der med lokalt bestemt frekvens, afgrænsning, form og rækkevidde informerer og dermed *forstyrre* personalet i den pågældende organisation med "*nye ting*" og forslag til hvordan personalet kan afprøve, lege, bruge de nye ting. Det anbefales at:

- sikre, at alle personaler får mail-kopi når der er nye ting.
- bruge en blog-, eller forum-kanal, der muliggør, at personale nemt kan lægge nye ting ind og nemt kommentere.
- *23.000 Ting* er målgruppespecifik i sin udvælgelse og formidling, men linker om muligt til læringsressourcens temaer og lektioner. Målet er at genbruge det fælles materiale i videst muligt omfang i så mange lokale kanaler som muligt, så samspillet mellem personale- og borgerlæring konstant påpeges og udbygges.

5 Ting

5 Ting er et koncept, som har fokus på fleksibilitet, og som kan varieres og bruges i forskellige kontekster i næsten alle organisationer. *5 Ting* bygger på, at mobilguiden og andre åbne læringsressourcer gør det muligt hurtigt at finde og linke til eller omskrive en overskuelig mængde lektioner / infosider, fx fem...

5 Ting kan være indholdsrammen i fx kortere workshop med eller uden oplæg, eller som udgangspunkt for et kort *Ting-forløb*. Hurtigt at sætte i værk, og brugbart i næsten enhver kontekst. Lokalt kan konceptet versioneres efter ønske og behov.

Herning har som en del af projektet lavet en *5 Ting* blog (<http://mobilikheb.blogspot.com/>) med lette opgaver, som kan udføres med de fleste nye mobiler.

Mobiler i Hånden

Mobiler i Hånden er et koncept, som faciliterer den enkelte eller grupper mulighed for at låne én eller flere mobiler i en periode til leg, udforskning og afprøvning. Konceptet har mange lighedstræk med nedenstående *Mobiler på Bordet*, og kan i princippet være samme mobiler, i hvert fald for korte lån.

For lån af enkelte mobiler i længere tid bør det være nyere mobiler som ikke indgår i *Mobiler på Bordet* samlingen - og med deres egen ressourcestyringssystem.

For at facilitere aktivitet, bør lånet inkludere en trykt infoside, med nogle få startopgaver, gode links etc. og gerne linke til fx: *5 Ting* bloggen, Mobilguiden eller separat uddybende infoside om mobilen - med fx modelnavn, link til manual, operativsysteminfo m.m., link til markedsplads, telefonnr. og PIN-kode, samt kort info om *Mobiler i Hånden* konceptet (herunder lokale låneregler, kontaktperson etc.)

Mobiler på Bordet

Mobiler på Bordet er et koncept hvor nogle mobiler gøres tilgængelige i en situation for en gruppe mennesker med forslag til leg og opgaver. Konceptet kan have mange udformninger, og kan bruges både internt til personalelån, indslag ved personale-møder, indslag ved borger-vejledning, ressource ved *5 Ting* aktiviteter, etc. I Randers har man fx valgt at lave en bookbar "*Mobilkuffert*".

For at være effektivt i en større organisation over en længere periode i forskellige kontekster er det vigtigt lokalt at være opmærksom på i hvert fald:

1. **Håndtering**

Mobilerne skal helst kunne opbevares og fragtes som en samlet enhed, hvor mobiler, ladere, headset, opsætningsbeskrivelser, opgaveforslag, foldere m.m. kan holdes samles.

2. **Ressource-styring**

Der skal laves et booking-system, så den samlede enhed med sikkerhed kan disponeres over af de aktivitetsansvarlige, fx indgå i organisationens øvrige ressourcestyringssystem, fx Outlook-ressource, booking-skema eller lignende.

3. **Vedligeholdelses- og udviklingsansvar**

Det skal være klart hvem der har ansvaret for vedligeholdelse og udvikling af konceptet.

Intern kompetence-udvikling

Mobilgruppetagerne fik mulighed for at lege med forskellige mobil-modeller fra nov-dec 2009 til medio 2010. Det var sat i system lokalt med officielle 'bytteperioder'. Mobilgruppetagerne havde adgang til at skrive om oplevelser med de forskellige mobiler i mobilguidens fora i læringsrummets beskyttede del.

Mobilgruppen er ikke timemæssigt skrevet ind i ansøgning/budget, og det vurderes at have haft en stærkt begrænsende effekt på gruppens udbytte af tilbuddet. Flere mobilgruppetagere har vurderet det værende umuligt at bruge tid på mobillæringen indenfor arbejdstid - afspejler sandsynligvis en generel opgavepresset periode de fleste biblioteker vil nikke genkendende til i disse år. Flere deltagere har brugt fritidstimer på udforskning af mobiltilbuddet - denne læringsaktivitet er naturligvis prisværdig, men lægger uden for projektets / -rapportens afgrænsning.

I forhold til personalelæringen har der fra start været læringsfokus på lyst til udvidet brug af mobil (også øget privat brug), viden om mobil-trends, viden om mobil-terminologi og mobilens vigtigste funktioner, samt gerne lystlæring ved at se / prøve udvalgte gode ting. Denne metaviden har det været målet/håbet skulle give lyst til og mod på de kommende års mobilvejledning på borgernes vidt forskellige mobilmodeller.

Det er dog en klar konklusion, at generel personaleintroduktion til smartphones på ingen måde kvalificerer personalet til at give professionel hjælp i forhold til borgernes vidt forskellige mobiler og herunder deres adgang til forskellige services.

Men interne oplæg og workshops kan sætte smartphones på dagsordenen, gøre emnet synligt og anspore mange personaler til at interessere sig en smule mere for emnet. Men kun ganske få personaler vil have / opnå / kunne opretholde tilstrækkelig dybde- og bredviden til at undervise borgere ad hoc med udgangspunkt i egne kompetencer / viden.

Til gengæld kan personalet hurtigt lære hvor gode manualer og vejledninger findes, og bruge disse i forhold til borgerne. Udviklingen af undervisningsmaterialer til denne brug er i dag lig med 'udvidet lær mere om it metode', og dermed for et fåtal af personalet / underviserne.

I projektet er der afprøvet en vifte af interne lærings- og formidlingsaktiviteter udover de nedenfor nævnte personaleoplæg, fx interne holdkurser, workshops, udlånt mobiler til arbejdstest til personale,

samt præsenteret mobilnyheder som indslag på personalemøder.

Aalborg har haft fokus på frontpersonalet med holdkurser/workshops med udlånspersonale i 4-5 hold. Herning har også haft fokus på frontpersonalet og udover udlån af mobiler internt også afviklet de to supplerende koncepter '*Mobiler på bordet*' og '*Mobiler i hånden*', herunder som workshops i relation til fælles eksterne personale-oplæg.

Randers har informeret mere generelt som en del af bibliotekets eksisterende mødestruktur, samt også brugt en mere fri version af Herning-konceptet "Mobiler i hånden" - i form af en "mobilkuffert" som en bookbar ressource i Outlook-systemet.

Fælles personale-oplæg via eksterne videnpartnere

Det blev valgt at udskyde indsatsen til 2010 og fokusere på videndeling omfattende hele personalet på de tre biblioteker. Der er 2010 / 2011 afholdt "ens" eksterne oplæg på de tre projektbiblioteker. Oplæggene har været åbne for hele personalet, og målet var at give personalet motivation, viden og sektorforståelse. Oplæggene har haft nedenstående fokus:

1. **Hvad er i gang på andre biblioteker?**

Orientering om, hvad er der gang i på andre frontbiblioteker? Entusiastisk og med fokus på at vi er et samarbejdende biblioteksvæsen - at vi er del af en frontbølge, og de andre vil gerne videndele og samarbejde!

1. Kolding Bibliotekerne ved bibliotekschef Nicolai Dupont
2. Silkeborg Bibliotekerne ved bibliotekar Jørgen Bech Pedersen

2. **Inspiration: Den moderne mobil**

Målet var, at deltagerne skal inspireres og orienteres, og sidde tilbage med en stærk - og helt realistisk - følelse af, at det her tog er den enkelte nødt til at hoppe på nu / snarest muligt for ikke at blive hægtet af vognen.

1. Innovation Lab ved Kenneth Fiil

Fælles referencerammer som udgangspunkt for fremtidig udvikling er ofte svære at skabe i videnorganisationer p.g.a. den store specialisering og mange løst koblede medarbejdere.

Fælles personaleoplæg med eksterne oplægsholdere kan bidrage til at skabe fælles referencepunkter i fremtid udvikling både internt og mellem samarbejdende organisationer.

Tidligere har det næsten udelukkende været trykte centrale publikationer, som har dannet disse fælles referencepunkter - i dag er det med brug af web og av-teknik i langt højere grad muligt i kontrolleret form at formidle ønskede fælles referencerammer, fx foredrag. Oplæg er i Randers filmet til intern brug. Potentialet i at udvikle webbaserede av-koncepter til spredning af fx centrale oplæg er så åbenlyst, at konceptet nævnes her og anbefales videreudvikles som internt læringskoncept.

Andre idéer til læringsaktivering

En række mindre idéer til læringsaktivering eksternt og internt (fx personale-/teammøder).

- **Reflektere over radikale mobil-afledte adfærdsmønstre**

"Hvilke ting / vaner / skikke er endegyldigt forbi med en moderne mobil i hånden?"

Opfordre deltagerne til at brainstorme, og lave listen på stedet.

- **Udfordringslisten**

"Hvad kan man ikke gøre med en mobil af de ting som vi har behov for at gøre?"

Opfordre deltagerne til at brainstorme, lave listen på stedet, og udfordre til at komme med løsninger, samt løbende få revideret listen.

- **Mødets-, dagens-, ugens-, månedens mobil-input**

Gøre det til en fast tradition at have et fast mobil-indslag når man mødes, fx præsentere et nyt program på hvert møde, og lade præsentationen gå på skift - gerne dokumentere via fx forum / blog, fx 23.000 Ting forum/blog.

Idé: Test handsonlektioner som intern workshop

Koncept-idéen opstod i foråret 2011 i forbindelse med omlægning af materialer til *Udvidet lær mere om it metoden*, herunder produktion af materialer til spinoff-projektet *Lær mere om it og mobil på dit bibliotek*. Tesen er, at Lær mere om it metodens test-fase (uropførelse / test af opførelse) indeholder et innovationspotentiale i forhold til intern læring, udbredelse af metoden, samt facilitering af en organisatorisk proces mod en generel pædagogisk / didaktisk generel kompetenceudvikling i bibliotekerne.

- Udgangspunktet er Lær mere om it metodens *test-fase*, altså den fase, hvor man som underviser har gjort materialet til sit eget, versioneret det til lokal kontekst - og hvor man så ifølge metoden bør teste kurset / lektionerne af for fx nogle kollegaer (uropførelse af andres / eget materiale), for at kunne få feedback, teste tid, tilrette de sidste ting etc.
- For at slå flere fluer med ét smæk er ideen så:
 - Uropførelsen (testen) laver man som en åben intern workshop.
 - Det gøres klart fra starten af workshoppen, at meningen med workshoppen også er at gøre handson-lektionen bedre - deltagerne vil altså i slutningen af workshoppen bedes kommentere på hvor det var godt og mindre godt, hvad der kunne gøre det bedre etc.
 - Det vil sige at personalet får en workshop, lærer noget om emnet, lærer noget om metoden og får mulighed for at give feedback og foreslå forbedringer. Personalet inddrages på den måde meget uformelt (og med direkte udbytte for alle parter) i det pædagogisk / didaktiske arbejde med at udvikle bibliotekets brugerundervisning. Personalet får med konceptet mulighed for at tænke interne workshops både som personlig læring og som fælles service- og kompetenceudviklingsarbejde.

Konceptet testes i Randers Bibliotek, og muligvis i Faaborg-Midtfyn Bibliotekerne (Leif Schou), i sommeren 2011 og diskuteres som punkt på det fælles august-seminar i projektet *Lær mere om it og mobil på dit bibliotek*.

Projektets borgerrettede vejledningsforløb

Projektet har været at få afprøvet læringsmodellen og få den forankret i projektbibliotekernes vejledningspraksis i løbet af projektperioden. I ansøgningen er nævnt 1000 borgere som testmål. Testmålet stammer fra den oprindelige ansøgningstekst, og virkede på et tidspunkt stressende i forhold til en god projektproces og blev til sidst meningsløs, da konceptet skiftede flere gange undervejs. Der har været enighed i projektgruppen om, at prioritere udvikling af en robust læringsmodel og en god proces omkring praksisforankring højest.

Fælles registrering af vejledningsaktivitet skete i starten af projektet via Google formular, men registrerings-disciplin har ikke kunnet opretholdes, hvilket måske hænger sammen med ovennævnte prioritering.

Ansøgningen lagde vægt på koblingen til bibliotekernes eksisterende vejledningsindsats: "*Bibliotekernes læringsindsats i forhold til borgernes brug af internet har været en af de største succeser mht. biblioteksudvikling i de seneste år, og projektets intentioner og aktiviteter lægger sig direkte i forlængelse af denne succes. Projektet skal bygges på erfaringerne fra den massive succes bibliotekerne har med udbredelse af kendskabet til internet på computere.*"

Dette opfattes som helt centralt: At få projektet integreret i eksisterende drifts- og udviklingsstrukturer i de enkelte bibliotekers undervisningsorganisation.

Borgervejledning er integreret på forskellig vis i de tre projektbiblioteker - meget afhængig af bibliotekets eksisterende brugerundervisningsaktivitet. Helt generelt er et højt brugerundervisningsniveau ikke noget der skabes af et enkelt projekt, og det har været tydeligt, at når mobil-undervisningen integreres i eksisterende populære brugerundervisningsstrukturer bliver det en succes, hvorimod det er svært at sælge generelle mobil-introduktioner. Nogle udvalgte aktiviteter / anbefalinger:

- **Udvid "Lær mere om it" udtrykket og integreret slogan'et: 'Lær mere om it og mobil'** så mange steder som muligt / relevant. At opbygge bibliotekets profil som et sted hvor man kan komme med sin mobil og få hjælp tager tid, måske år.
- **Integrer mobil-elementet i åbne walk-in tilbud,** som fx 'Netværkstedet' på Randers Bibliotek (et tilbud som findes i lignende form på andre biblioteker). Erfaringerne viser at enkelte borgere dukker op, og at det har afsmittende virkning - igen et spørgsmål om at opbygge en mobil undervisningsprofil ved at integrere "mobil" i al information relateret til bibliotekets brugerundervisning.
- **Integrer mobil-element i alle bibliotekets holdintroduktioner til diverse pc-emner.** Dette er gjort i Randers, og selvom det ikke lykkedes 100%, så flytter det tydeligt brugerundervisningsgruppens fokus og praksis i løbet af et par sæsoner.
- **Opret rene mobil-relaterede holdintroduktioner, fx er der afholdt flere:**
 - **Mobil / SMS**
Meget mere smartphone-relateret end man skulle tro. Det er bare med at få gode demo-mobiler på bordet, så er interessen for de nye mobiler overraskende stor.
 - **Google på Mobilen**
Stadig en smule for tidligt i forhold til udbredelsen af smartphones, men mængden af mulige emner, og dermed også mængden af mulige emner at formidle på introduktionen er allerede næsten uoverskuelig for de fleste.
- **Deltag i ud af huset arrangementer**
Projektet har fx deltaget i to biblioteksarrangementer i Randers Storcenter med egen stand (pc, internet, mobiler og foldere) med både mobil- og andre læringstilbud, som en del af projektet "Bibliotek hvor du handler". Erfaring er, at det er vigtigt at få koblet mobilen til bibliotekets ressourcer, da mobilen alene ikke er nok til at tiltrække folk, men de vil gerne høre om ressourcer, og derefter også gerne høre om de mobile muligheder som en del af snakken / visningen.
- **Afhold åbne mobil-workshops i biblioteksrummet eller andre steder**
Herning har testet i biblioteksrummet. Det er stadig svært - og kan nok bedst lykkedes, hvis det kobles op på noget som lige har været oppe i medierne, eller integreres i eksisterende populære biblioteksarrangementer (her er til gengæld et stort potentiale også som elementer i andres arrangementer).

Udvalgte brugssituationer (usecases)

Målet med forslaget til læringsmodel og samlet læringsressource er, at den skal virke i bibliotekernes undervisningssituationer, og det er derfor centralt i forhold til kommende udvikling løbende at beskrive faktiske usecases til brug for diskussion/justering i undervisningsgrupperne og som brug for udviklere/bidragydere.

I projektperioden opereres med få udvalgte usecases. Baseret på erfaringerne fra projektperioden kan usecase-samlingen efterfølgende flyttes til metodeudviklingsrummet.

Usecase: Holdintroduktion til Facebook med mobil-element

Tema Facebook: De fleste deltagere er nybegyndere i forhold til Facebook - og dermed sandsynligvis også til internet generelt og socialt internet især. Max. 1-2 på et hold med ti deltagere har en moderne mobil, og måske ingen med webadgang. Hovedvægten er derfor på introduktion til tjenesten Facebook (oplæg); oprettelse af konto (hands-on-lektion); samt arbejde med indstillinger, 'find venner', skrive status, etc. (hands-on-lektioner)

Denne usecase er generisk derved, at den i omskrevet form kan bruges på de fleste af bibliotekernes holdintroduktioner til (sociale) webtjenester og temaer, som ikke er deciderede mobil-temaer, men hvor der til webtjenesten / emneområdet også er udviklet mobil-programmer eller mobil-funktioner.

Mobilelementet kan optræde flere steder, og form og indhold er bestemt af underviserens vejledningsstil. Mobilelementer kan være, fx:

- Gimmick som forløsende start: Underviseren lukker døren (eller går ud og kommer ind) travlt optaget af at tjekke og smile til sin mobil - siger 'Undskyld...' og forklarer at

"dette faktisk netop var om dagens emne: Facebook, og en indikator om hvor vi er på vej hen og allerede er: Altid på mobilen, altid forbundet til vores sociale relationer, og - altid på Facebook via mobilen - men mere om det senere."

- Derefter introduktion til tjenesten, fokus på pc'en, fokus på introduktionens mål og forventede deltagerudbytte, orientering om, at der kl. xx:xx vil blive fortalt om Facebook via mobilen, og at deltagerne har mulighed for at se det i praksis, herunder se et udvalg af moderne mobiltelefoner med webadgang.
- ...
- Kl. xx:xx: Mobiloplæg:
 - Kort intro til mobil guiden og mobil webs status og fremtid.
 - Gennemgang af hvad man kan med Facebook via mobilen, om muligt med udgangspunkt i et Tema i Mobilguiden, herunder links til Lektioner i Mobilguiden og gennemgang af eksemplariske lektioner inkl. bruge / vise de supplerende videoelementer.
 - Evt. fremvisning af 'mobil-på-bordet' med opsatte mobiler, så deltagerne kan få mobilene i hånden og deltagerne kan komme på banen med egne erfaringer, oplevelser, spørgsmål.
 - Gerne udlevere informationsfolder, så deltagerne senere kan finde mobilguiden.
 - Hvis dokument-kamera haves, så eventuelt vise egen eller deltageres mobil, så deltagerne vænner sig til at det en mulighed på introduktionerne.
 - Afrunding med formidling af, at deltagerne fremover også vil kunne forvente mobil-vejledning på biblioteket som med internet i dag.
- ... Evaluering. Afslutning.

Usecase: Holdintroduktion om Mobil / SMS

De fleste deltagere er nybegyndere i forhold til mobilbrug. De har måske nok haft mobil i flere år, men er stadig på begynderniveau, og vil ofte have svært ved at finde rundt i mobilens menuer, indstillinger, lagermedier o.s.v.. Ofte er der tale om mobiler af ældre dato - eller mobiler af nyere dato uden touchskærm og dataabonnement.

Deltagerne vil have meget forskellige webkompetencer, og meget få vil være storforbrugere af sociale tjenester.

Hovedvægten er på forbedret sms-kompetence, gruppearbejde og lyst til at lære mere.

Mobilguidens tema og lektioner om sms vil være centrale referencepunkter, og printede navigationssedler og opgavesedler være udgangspunktet for øvelser.

- Eventuel gimmick som forløsende start: Underviseren lukker døren (eller går ud og kommer ind) travlt optaget af at tjekke og smile til sin mobil - siger 'Undskyld...' og forklarer at *"dette faktisk netop var om dagens emne: SMS, mobilbeskeder og om mobilkommunikation og sociale relationer opretholdt via mobilen. En moderne mobil er verdens bedste web- og kommunikationsredskab, og i dag skal vi lære at skrive på mobilen - - lad os bare kalde det sms'e, selv om det er et begreb som er ved at blive afløst af chat på mobilen :)"*
- Derefter introduktion til dagens program, om det at sms'e, sms'ens felter, og forklaring på, hvorfor tastaturerne er så forskellige på forskellige mobiler.
- Kort introduktion til mobilguiden, herunder forklare hvorfor moderne touch-mobiler på mange måder er nemmere og bedre end tidligere mobiler, mobilweb-fremtiden og være sikker på, at det formidles at deltagerne fremover vil kunne få mobil-vejledning på biblioteket.
- Om muligt liste 'Mobiler-på-bordet' og lade deltagere kigge / prøve løbende - hvis der er indlagt pause, så oplagt at drikke kaffen ved mobiler-på-bordet.
- Gerne udlevere informationsfolder, så deltagerne senere kan finde mobilguiden.
- Hvis dokument-kamera haves, så eventuelt vise egen eller deltageres mobil, så deltagerne vænner sig til at det en mulighed på introduktionerne.
- Gruppeøvelser og hygge.
- Evaluering. Afslutning.

Usecase: Holdintroduktion om Google på mobilen

De fleste deltagere er direkte motiveret i mere avanceret mobilbrug. Måske halvdelen vil have moderne mobil og være på begynder-/middelniveau. De fleste andre overvejer måske køb af moderne mobil og vil blot vide mere, og måske vil der være en enkelt bruger på avanceret niveau.

De fleste vil vide at Google er mere end en søgemaskine, og introduktionens fokus afhænge af en tidlig forventningsafstemning, herunder afklaring af, hvor mange der allerede har Google konto, og kender / bruger forskellige Google programmer.

Google-programmerne er i centrum og de enkelte programmers mulige mobilanvendelse er afgørende for prioritering. Målet er at overvælde, inspirere og forstærke lysten til at være en del af det nye mobil-univers. Konkrete kompetence-mål er mindre vigtige. Interesse for Google mobil-universet er derfor den konkrete løftestang til deltagerinteresse for mobil-universet.

Forløb, form og indhold kan variere meget, og det er oplagt med en meget improviserende tilgang med mobilguidens ressourcer som fast omdrejningspunkt - det er altså vigtigt med en indholdsrig infoside med mange opgaveindgange.

- Det er vigtigt at bruge mobilguidens temaer og lektioner, så deltagerne ved hvordan de efterfølgende kan bruge den hjemmefra.
- Hvis der arbejdes med handson-opgaver, så brug mobilguidens navigationssedler og eventuelle opgavesedler.
- Fremvisning af 'mobil-på-bordet' med opsatte mobiler, så deltagerne kan få mobilene i hånden, prøve nogle Google-programmer og komme på banen med egne erfaringer, oplevelser, spørgsmål er oplagt. Eventuelt kan gps-funktionen afprøves udenfor.
- Gerne arbejde med deltagernes egne mobiler i det omfang disse har dataabonnement (evt. via bibliotekets wifi).
- Gerne udlevere informationsfolder, så deltagerne senere kan finde mobilguiden.
- Hvis dokument-kamera haves, så eventuelt vise egen eller deltageres mobil, så deltagerne vænner sig til at det er en mulighed på introduktionerne.
- ... Evaluering. Afslutning.

En front-introduktion, der må forventes at ændres / udvikles meget efterhånden som erfaringer opnås i forhold til deltagerforventninger og -udbytte.

Usecase: AV-filer fra mobil til pc/net i Netværkstedet

Deltagere i Netværkstedet, eller lignende tilbud, har meget svingende kompetencer. Erfaringsbaseret er det svært for mange at arbejde med / flytte / kopiere filer på forskellige lagermedier, herunder mobiltelefoners interne såvel som mellem mobiltelefon / andet lagermedie, fx pc.

Ofte er underviseren tidspresset p.g.a. andre tidskrævende deltagere med andre behov, og det er derfor afgørende at deltageren har relevant og rigeligt 'opgavestof' i perioder. Læringsressourcens lektioner med screencasts og histor-videoer vil være virkelig god service og medvirke til både at løse deltagerens problem, samt give indsigt/forståelse. I situationen vil det i heldigste tilfælde virke som om, at læringsressourcen er lavet netop for at hjælpe deltageren med vedkommendes problem.

Løses problemet, så er det oplagt at udlevere infoark om mobilguiden, så vedkommende kan udbrede budskabet og bruge guiden efterfølgende.

Usecase: Ud af huset oplæg

De fleste biblioteker har, eller planlægger, ud af huset introduktioner. Særlig i relation til biblioteksservices og digitale forvaltningsservices er det et oplagt aktivitetsområde i disse år.

I stort set alle tilfælde kan med ved sådanne oplæg tage udgangspunkt i relevante temaer og lektioner i læringsressourcer og ved hjælp af links og video-eksempler afholde forberedte eller improviserede oplæg alt efter kontekst, emne og formål.

Hvis det er meningsfuldt at afholde handson-øvelser, så skal der naturligvis printes navigationssedler og eventuelt opgavesedler inden oplægget - med mindre deltagerne er stærke nok til at nøjes med skærmvisning af samme. Ligeledes er det vigtigt at få formidlet links til læringsressourcen.

Usecase: Borger/Personale hjemmefra (hvor som

helst fra) (x-emne)

En vigtig pointe er, at det meget sjældent vil være nødvendigt at lave materiale specifikt for personalet.

Generisk eksempel. Når læringsbehovet opstår, så søger eller browser den lærende sig frem til ønsket tema / lektion. Først prøves via Navigationsseddel, evt. med hjælp fra Systemintroduktions-eksempel. Har den lærende ikke de nødvendige forudsætninger for at løse opgaven (og Navigationseddel og Systemintroduktion er korrekt), så skyldes det enten, at den lærende ikke har forstået opgaven (kan så se ekstra info og Historien som video) eller måske slet ikke har forudsætningerne for at løse opgaven (kan med det samme gennemgå de lektioner, der giver de nødvendige forudsætninger).

Usecase: Borger/Personale som sidemandunderviser

Generisk eksempel: Det kan være et familiemedlem, ven eller kollega, der underviser en anden. Eller, det kan være frontpersonale, som af brugere spørges om noget vedkommende ikke er sikker på eller ikke har tid til at vise face-to-face.

I alle tilfælde "sidemandunderviser" og den lærende "tage på kursus sammen" ved at bruge læringsressourcens temaer/lektioner. Så snart den lærende har forstået læringsmodellen, så kan sidemandunderviseren i perioder forlade den lærende og vende tilbage og yde støtte, besvare spørgsmål etc. senere.

Casen kan udvides til delvis selvstyrede læringsaktiviteter, hvor undervisere kommer og går til delvis selvstående grupper af lærende.

Usecase: Undervise i delvist ukendt emne

Da underviser-dokumentationen ligger offentlig i kendt Lær mere om it metode format, så er det meget nemt for undervisere at overtage undervisning i nye emner, og it-formidler uddannede vil forholdsvis hurtigt kunne sammensætte fx en tilstedeværelsesundervisning, fordi alt nødvendigt materiale i forhold til introduktionens handson-lektioner er lavet og ligger offentligt. Naturligvis skal underviser stadig sætte sig ind i temaets emne - men også her hjælpes man kraftigt af læringsressourcens info-elementer, links etc. (vil svinge meget fra tema til tema).

Usecase: Søge i DDB efter open learn materiale | Integrere i andre sites

To cases som pt er på idéplan. Den simple model er blot at registrere temaer og lektioner i ønsket xml-format og lade DDB høste informationen til genbrug i lokal formidling og søgetjenester - sandsynligvis er det nemmest at håndtere som almindelige eksterne online-poster (med links til læringsobjektet).

Link + metadata løsningen er den nemmeste i forhold til at integrere materiale i andre sites.

Andre og mere avancerede løsninger kan der tænkes utallige af - men fokus for dette projekt er at lave en samlet læringsmodel / læringsressource, der vil fungere i praksis, og som er åben for innovation i mange år frem i fleksibel storskala-drift. Det er bedre at linke ind til læringsressourcen, end det er at konstant at bruge ressourcer på at integrere enkelte læringsobjekter i et hav af eksterne sites.

Projektmobiler

Der er indkøbt 10+ mobiler på hvert bibliotek. De fleste mobiler var, på indkøbstidspunktet..., gode webmobiler, men også nogle ikke-touch telefoner, hvilket har givet gode sammenligningserfaringer. Af indkøbte telefoner kan nævnes: HTC Hero, Nokia 5800 Xpress Music, iPhone, Samsung Omnia og Sony Ericsson Aino, Nokia E66 og Nokia E71.

På bibliotekerne blev mobilene fordelt mellem, og roteret blandt, mere eller mindre formelle 'mobilgruppedeltagere' i dele af projektperioden. Undervejs er projektmobiler taget ud og indgået som samlinger, der kunne bruges til intern og ekstern læringsbrug. Mobilgruppedeltagerne er udvalgt frit for hvert bibliotek - gennemgående har der været fokus på frontpersonale, undervisere og særligt interesseret personale.

Kriteriet for de samlede indkøb var som udgangspunkt:

1. Hvert bibliotek:
 1. Repræsenteret med flere forskellige styresystemer / vigtigste grænseflader i projektperioden (internt delmål om at indhente erfaringer i projektperioden).
 2. Repræsenteret med:
 1. Repræsentative mobiler, fx:
 1. populære, udbredte, eftertragtede mærker,
 2. populære, udbredte, eftertragtede modeller.
 2. Specielle mobiler, fx:
 1. musiktelefoner til fx musikbibliotekarere,
 2. state of art telefoner til fx fremvisning.
2. Fokus på indkøb af telefoner, der "kan det vi vil":
 1. kan præsenteres for personalet
 2. kan bruges af personalet effektivt internt ("Godt værktøj"):
 1. Som personalet føler sig trygge ved (den enkelte person).
 2. Har stor skærm og gerne touchskærm.
 3. Gerne styresystemer med "pædagogisk fornuftige grænseflader".

Der blev indkøbt modeller af projektmobiler med forskellige styresystemer. Fremgangsmåden har erfaringsmæssigt været givende, men også kostet flere projektressourcer end forventet. Projektfokus var undervisning og kompetenceudvikling, og set i bakspejlet har forløbet omkring valg, indkøb og personalebytte af forskellige mobil-modeller (i forhold til projektressourcer) kostet for mange ressourcer, medvirket til forsinket tidsplan og betydet manglende udbytte hos nogle projektdeltagere.

At lege med, herunder nulstille og (gen)opsætte en ny projektmobil jævnligt er afgjort lærigt, men er også svært at finde tid til i en almindelig opgavepresset dagligdag. Den legende frivillige tilgang fra 23 Ting projekterne har fungeret mindre godt i denne sammenhæng, hvor ikke alle mobilgruppedeltagerne har haft skematid afsat til mobilleg.

Godt undervisningsmateriale fra start, der visuelt viser nulstilning / opsætning for de relevante modeller, vil gøre den interne proces både hurtigere og bedre. Dette er en vigtig projekterfaring at give videre til biblioteker der overvejer at gå i gang.

I den sidste del af projektperioden er der eksperimenteret med at samle nogle af projektmobilerne i sæt, præ-opsatte og med tilhørende vejledningsmateriale; samt udlån til personaler udenfor mobilgrupperne. Vurderingen er, at det vil være bedre konstant at have tre topmodeller i et fleksibelt demo-sæt repræsenterende de (forventet) fremtidigt dominerende operativsystemer indenfor smartphones: Android, iOS og Windows Phone.

Følgeforskning

Målet med følgeforskningen var primært at kvalificere projektet i forhold til fremtidig innovation af brugerundervisningen, herunder bidrage med evalueringer, samt innovationsforslag og -grundlag for fremtidig udvikling indenfor brugerundervisningsområdet for mobil og mobilweb (som følge af projektets resultater undervejs udvidet til en samlet læringsmodel for bibliotekernes it-relaterede brugerundervisning).

E-Learning Lab, Institut for Kommunikation, Aalborg Universitet, har stået for følgeforskningen, ved professor Ann Bygholm og ph.d.-stipendiat Ulla Konnerup.

Følgeforskerne blev undervejs inddraget i projektgruppens arbejde for at kvalificere projektet, bl.a. stod de for planlægning og afholdelse af en projektgruppedag, og har bidraget med input i forhold til især projektets omlægning til og egen udvikling af Lær mere om it metoden. Følgeforskernes indsamling af empiri-data og arbejde i det hele taget har været besværliggjort af projektets konstante krav om at holde udviklingsprocessen åben gennem næsten hele projektperioden. Følgeforskerne har desuden bidraget ved planlægning og afholdelse af afsluttende konference.

Resultatpublicering / -formidling

Projektet er formidlet ad flere kanaler. Lokalt via dagspresse og ikke mindst de afholdte undervisningstilbud. I biblioteksvæsenet bl.a. via Bibliotek og Mediers projektsite, samt oplæg på Referencefaggruppens temadag forår 2010 om Mobile teknologier

Eksterne møder hvor projektet er præsenteret ved oplæg / punkt på dagsorden: It-formidler.dk redaktionsgruppemøde, møde med repræsentanter for Jyske Banks afdelinger for henholdsvis Kompetenceudvikling og ditto Ledelsesudvikling, møde med leder af Randers Kommunes Vitae-afdeling, samt delvis på NoEL netværkets Matchmaking seminar 2011.

I fagpressen er udgivet:

- Mobil informationskompetence. Kalle Nielsen. I: Referencen, (2010) 40 (1), s. 20-22.
- Følgeforskerne bidrager efter aftale med Styrelsen for Bibliotek og Medier med skriftligt bidrag.

Afsluttende konference

Kolding Bibliotek 15. juni 2011.

Målet med konferencen var, udover at formidle resultater og erfaringer fra projektet, primært at inspirere og engagere til fortsat udbredt brug og innovation af en fælles læringsmodel for bibliotekerne med udgangspunkt i krav om konstant praksisbrug, herunder et sikkert grundlag for fremtidig minimumsdrift.

Målet var derfor, at dagen skulle være udbytterig både for biblioteksdeltagerne (fagligt/strategisk) og for de centrale aktører *Styrelsen for Bibliotek og Medier, Lær mere om it netværket* (IT- og Telestyrelsen), samt ikke mindst for det samlende overbygningsprojekt *Etablering af bibliotekernes fælles E-læringsportal*.

Konferencens titel / vinkel er: *Fælles strategi for bibliotekernes brugerundervisning*.

Konferencens program, oplæg, sammenskrevne input m.m. kan ses på bit.ly/kolding20110615

Bilag A: Wiki-lektionsside: Deltager

[Vis](#) [Rediger](#) [Kommentarer](#) [Historik](#) [Map](#) [Files](#)

[Udskriftsvenlig version](#)

TABLE OF CONTENTS

1. [\[Titel\] \(Navigations seddel\)](#) [\[edit\]](#)
2. [Skærbilleder / Screencast \(systemintroduktion\)](#) [\[edit\]](#)
3. [Opgave-forslag](#) [\[edit\]](#)
4. [Tips, tricks og mere info \(eventuelt\)](#) [\[edit\]](#)
5. [Video-oplæg \(eventuelt\)](#) [\[edit\]](#)

NB: Dette er en Kladde!

[\[Titel\] \(Navigations seddel\)](#) [\[edit\]](#)

Du lærer at: ...

Forudsætning:

Du har ...

Du kan ...

Du ved ...

Fase	Beskrivelse	Navigation

- [Tip: ...](#)

[Skærbilleder / Screencast \(systemintroduktion\)](#) [\[edit\]](#)

Hvis du føler dig usikker på emnet, så se [video-oplæg om emnet](#).

[Video - hvis tilgængelig.](#)

[Opgave-forslag](#) [\[edit\]](#)

[Tips, tricks og mere info \(eventuelt\)](#) [\[edit\]](#)

- [Dansk wikipedia](#)
- [Programmets / funktionens hjælpeside](#)
- [Relaterede emner](#)
- [Forslag til næste opgave](#)
- [Links til eventuelle quiz', eksterne ressourcer, feedback, etc.](#)

[Video-oplæg \(eventuelt\)](#) [\[edit\]](#)

Ekstra video-materiale, hvis det er tilgængeligt.

Video-oplæg, der forklarer de faser og principper, som du skal forstå for at løse opgaven.

Indledning

[Video - hvis tilgængelig.](#)

Principper og faser.

[Video - hvis tilgængelig.](#)

Herunder: [Link til underviser-dokumentation \(NB: Kun relevant for underviserer!\)](#)

- [\[Skabelon\[ManusplusXxXx | Underviserdokumentation\]\] \(NB: Kun relevant for underviserer!\)](#)

Tags:

Bilag B: Wiki-lektionsside: Underviser

[Vis](#) [Rediger](#) [Kommentarer](#) [Historik](#) [Map](#) [Files](#)

[Udskriftsvenlig version](#)

TABLE OF CONTENTS

- 1. Underviser side-skabelon [\[edit\]](#)
- 2. Manuskript (emne): [Titel] [\[edit\]](#)
- 3. Visualisering: [\[edit\]](#)
- 4. Faser (procedureoverblik) [\[edit\]](#)

NB: Dette er en KLADDE!

! NB: Denne side er for undervisere!
Hvis du ikke er underviser: - så klik på linket herunder for at gå til deltager materialet 😊
[Klik for at gå til deltagermaterialet.](#)

Manuskript (emne): [Titel] [\[edit\]](#)
Om materialet, forudsætninger m.m.:
Forudsætninger:

- Bruger har ...
- Bruger ved ...
- Brugert kan ...

/ _ Introduktionsfase (eventuelt)

Pointer og indhold	Værktøjer	Form-/stil note

/ _ Historie: Problemfase (P1)

Pointer og indhold	Værktøjer	Form-/stil note

/ _ Historie: Principlfase (P2)

Pointer og indhold	Værktøjer	Form-/stil note

/ _ Historie: Procedureoverblik (P3)

Pointer og indhold	Fase	Form-/stil note

/ _ Systemintroduktion (eventuelt - kun hvis relevant)

Pointer og indhold	Værktøjer	Form-/stil note

/ _ Opgavefase (kun hvis generelle råd)

Pointer og indhold	Værktøjer	Form-/stil note
	Procedureoverblik.	Procedureoverblik er også på navigationssedlen.
	Navigationsseddel.	Udleveres sammen med opgaveseddel.
	Opgaveseddel.	Udleveres sammen med navigationsseddel.

/ _ Opsamlingsfase (Eventuelt)

Pointer og indhold	Værktøjer	Form-/stil note
Opsamling.		

Visualisering: [\[edit\]](#)
... (Indsæt / vedhæft)

Faser (procedureoverblik) [\[edit\]](#)
PO-titel her

Bilag C: Mobilguidens beskyttede del

1

Vejleder-sektion (skjult, kan kun ses af vejledere)

Opgaverne:

- Opgaveforslag - og kommentarer til formulering, links m.m.
- De enkelte opgaver - kommentarer, forslag, erfaringer.

Vejledning borgere:

- Link til registrering af vejledning - husk at indtaste!!
- Afholdte vejledninger - erfaringer og refleksioner
- Forslag til vejledningstilbud - inkl. markedsføring.
- Vejledningstips, -værktøjer, -programmer specielt for mobil-vejledere.

Kompetenceopbygning personale:

- Personalelæring: Afholdte vejledninger - erfaringer og refleksioner

Enkelte mobil-modeller:

- Enkelte mobil-modeller - skriv løbende dine erfaringer og oplevelser.

Fælles vejlederforum og -wiki

- Fælles socialt forum uden afgrænsning - abonnement kan fravælges.
- Vejleder-wiki (skal holdes skjult)

Enkelte bibliotekers vejledergrupper:

- Herning Mobilgruppen
Lokal wiki-startside (Herning)
- Randers Mobilgruppen
Lokal wiki-startside (Randers)
- Aalborg Mobilgruppen
Lokal wiki-startside (Aalborg)

Kvik-links:

- Mobile Literacy - projektinfo og blog.
- Styre- og projektgrupperum.
- Fra formular: Se indsendte forslag.